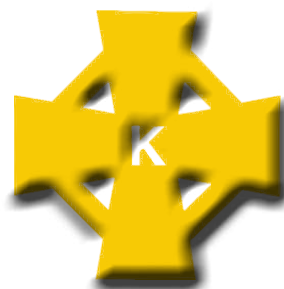

LEKMAN i KYRKAN

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund

2
2022

Sjätte söndagen efter trefaldighet

Efterföljelse

Lärjungaskapets krav

Matteus 16:24-27

Ansvarig utgivare

Anders Nordberg
Nygårdsvägen 32
554 74 Jönköping
cagnordberg@hotmail.com

Redaktionskommitté

Beryll Grandell
Rosenhällsgatan 4, 633 58 Eskilstuna
016-51 60 73
beryll.grandell@hotmail.com

Förbundskassör

Lennart Sjöstedt
Parkgatan 5, 598 71 Södra Vi
0492-207 80
lennart.sjostedt@svenskakyrkan.se

Förbundsbutik

Gert Råvik, Planteringsvägen 102c,
252 31 Helsingborg.
0730-355689
gertravik2@gmail.com

Berit Olsson, Rausvägen 57,
253 74 Helsingborg
042-293933

Förbundets bankgiro

Medlemsavgifter o gåvor
Bg 5591-3321

**Medlemskap, Medlems- och
Kårregistrering – Prenumeration**

Jan Henriksson
Norra Storgatan 9
598 71 Södra Vi
070-545 81 38
lekmanna@hotmail.com

Tryck: LH Tryck, Box 224,
523 25 Ulricehamn

Hemsidan

www.lekmanikyrkan.se

Presstopp

Nr 3-22 senast den 9 sept 2022

UPPHOVSRÄTTSSKYDD

Allt material, texter och bilder, som
publiceras i "Lekman i Kyrkan"
och på www.lekmanikyrkan.se är
upphovsrättsskyddat.

Användning får ske endast
med Svenska Kyrkans
Lekmannaförbunds tillåtelse.

Redaktionen

Efterföljelse

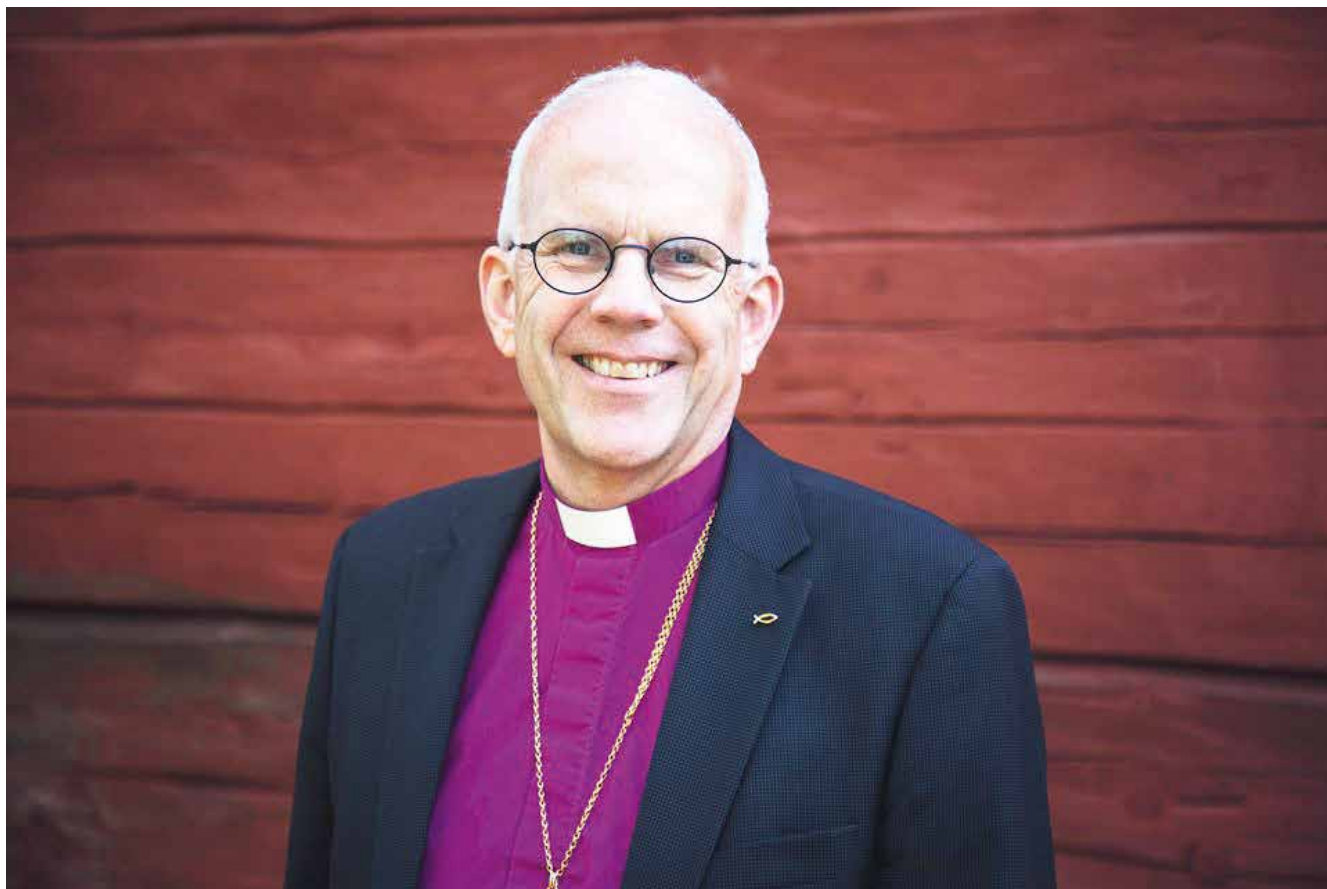
Låt mig få höra om Jesus,
skriv i mitt hjärta vart ord,
sjung för mig sången så dyrbar,
skönaste sång på vår jord,
sången som änglar i natten
sjöngo för herdar en gång:
Ära ske Gud i det höga,
frihet från bojornas tvång.
Låt mig få höra om Jesus.
Skriv i mitt hjärta vart ord,
sjung för mig sången så dyrbar,
skönaste sång på vår jord.

Säg mig det åter och åter,
hur på vår jord han gick kring,
frestad, föraktad och ringa,
ägande själv ingenting.
Synderna mina de bar han,
smärtorna tog han på sig,
redo att hela och hjälpa,
redo att uppoffra sig.
Låt mig få höra om Jesus,
skriv i mitt hjärta vart ord,
sjung för mig sången så dyrbar,
skönaste sång på vår jord.

Sv Ps 46 v.1-2

ÄRKEBISKOP ELECTUS MARTIN MODÉUS

**Svenska Kyrkans Lekmannaförbund önskar ärkebiskop electus
Martin Modéus rik välsignelse från Gud och därmed välgång
i hans nuvarande och framtida gärning.**

Anders Nordberg, förbundsordförande

Martin Modéus

- Biskop i Linköpings stift sedan 2011
- Ålder 60 år, född i Jönköping
- Gift med Marianne Langby Modéus
- **Tidigare uppdrag och tjänster:** Stiftsadjunkt, komminister i Byarums pastorat (186-1988), Distriktsledare, Komminister i Tullinge-Tumba pastorat (1988-1995), författade boken *Tro och liv* (1996), doktorand Lundsuniversitet (1997-1999- disputerade 2005), Komminister i Tullinge – Tumba pastorat 2000 – 2003, stiftsadjunkt, enhetsledare för gudstjänstutveckling i Stockhoms stift (2003-2011), Medlem i Lekmannaförbundet.
- **Övrigt:** Ledamot i Svensk kyrkans teologiska kommitté (2011-2021) och i kyrkohandbokskommittén (2006-2010).
- **Examen:** Teologie doktor i Gamla testamentets exegetik, Lund - Doktorsavhandling: "Sacrifice and Symbol: Biblical Shelamim in a Ritual Perspective".

• **Uttalanden:** Jag känner mig hedrad och tacksam över förtroendet. Och ärligt sagt rätt omtumlad (kort efter det att resultatet presenterats den 8 juni). Fokus ska vara på kyrkans lokala närvaro och arbetet i församlingarna måste kunna se olika ut. Vi behöver hjälpas åt för att ha fokus på det lokala perspektivet för det är där kyrkan får kött och blod. Det är där vi möter människor i glädje och sorg, samtalar och agerar diakonalt. Oavsett hur folk uppfattar oss så är uppdraget att följa Jesus.

På frågan om biskop Martin kommer att vara en mer externt eller internt inriktad ärkebiskop svarar han att en biskop behöver ha fötterna i myllan, men uppgiften kommer att vara i gränssnittet mellan samhälle och kyrka. Vi får inte bli trendkänsliga och anpassa vårt budskap för att det ska passa. Vi har vår uppgift: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Detta skall vi göra på ett relevant och lokalt sätt som engagerar. Jag hoppas att vi ska vara en kyrka utifrån mitt valspråk: "Vi är levande tillsammans med Kristus" Biskop Martins ledord är "långsamt, långsiktigt, lyhört".

Kraft till tjänst är tjänstens lön

Dessa ord från psalm 291 i vår psalmbok har följt mig under många år. Och jag återkommer ofta till dem. När krafterna tryter påminns jag om att det är så att lönen är att orka vidare och när det känns lätt och man nästan känner sig oövervinnerlig så påminner orden mig om vad som gör att jag känner så.

Att Guds nåd och kärlek följer mig i allt jag gör.

Det är lätt att vi känner oss modfällda och hjälplösa. Vi har precis kämpat oss igenom en pandemi och när vi såg fram emot att få andas ut så drabbade krigets ondska och fara vårt närområde. Det är på många håll krävt att komma igång med kårarbetet igen efter pandemin. Hur får vi våra medlemmar att hitta tillbaka till våra samlingar? Och kanske ännu viktigare – hur rekryterar vi nya medlemmar?

Hur säkrar vi kårernas och förbundets framtid? Detta är en ödesfråga för vårt förbund!

Jag tror att en av vägarna fram är att tala med alla vi möter om kåren och kårens betydelse för just mig. Att bjuda in och säga ”Kom med och se”. Vi vet att många inte vet något om vårt verksamhet, även inom kyrkan. Vi måste hjälpas åt att sprida kännedom om oss så att vi kan locka fler.

När jag skriver detta har jag precis varit på lunch efter prästexamen och fått möjlighet att träffa hela 14(!) prästkandidater redo att vigas till präster på Heliga trefaldighets dag. Jag fick möjlighet att prata med flera av dem och ingen av dem kände till lekmanakårerna eller vårt förbund. Vi måste ta varje tillfälle att berätta om oss.

När ni får nya medarbetare i församlingen så bjud in dem till er och låt de presentera sig. Ett bra sätt att visa dem vad vi gör och att bygga förtroende.

Kanske är det läge att börja ha brobyggare eller inspiratörer igen. Som kan sprida

engagemang och glädje i kårerna. Kan inspirera till samtal om livets viktiga frågor. Bibelstudium och bibelsamtal är en viktigt och grundläggande del av förbundets verksamhet men kanske måste vi även ha samtal om livet, om döden, om utmaningar och om allt som skänker livet glädje och mening. Jag har själv suttit i samtal kring fikaborden i min kår och hört medlemmar öppna sig och berätta om sina liv och erfarenheter. Hur klarar man sig när livskamraten dör? Hur klarar man sig när ens barn dör? Berättelser om änglabesök och om hur man läser Gud som haver tillsammans med leksakskaninen som i sängen fått ta plats när mannen gick bort. Så viktiga, hoppingivande samtal som berör på djupet och som jag bär med mig resten av livet. Måtte det goda samtalet aldrig tystna i våra kårer!

En del kårer uttrycker att de närmast känner sig motarbetade av kyrkans anställda och andra upplever att man möts av likgiltighet inför kårens samlingar och arbete. Här har vi alla en viktigt uppgift att stödja och hjälpa varandra. Vi har olika förutsättningar runt om i landet men alla kan vi hjälpas åt på olika sätt. Inte minst kan vi be – för och med varandra. Vi kan uppmuntra varandra och dela med oss av erfarenheter. Vi måste våga fortsätta peka på det som är verkligt viktigt i livet – på det som håller. Vår tro och Guds nåd!

Det är bekvämt och enkelt att vara i en gemenskap där vi stänger dörren om oss som tycker ungefär likadant. Det skapar en känsla av samhörighet. Det i sig är bra men blir ofruktbart. Att tänka i termer av ”vi och dom” för aldrig till något bra. Jag tror på att öppna upp kårens gemenskap för alla, för det är när vi vågar tycka olika som vi kan utvecklas, både som kår och som personer. Att dela en gemensam grund och utifrån den tycka och tänka olika är en oerhörd styrka. Att se på kårens verksamhet som kyrkans verksamhet är väldigt viktigt. Vi har en struktur med medlemskap, kårer och förbund men den verksamhet vi gör måste få nå ut till allt Guds folk, avsett om de löst

medlemskap eller ej. Hur ska människor annars hitta till oss?

Vi är kallade till tjänst och vi kan inte förvänta oss en mängd tack och uppmärksamhet för att vi gör det som vi förväntas göra. Våra uppdrag är många och olika men alla, var och en av oss, är som kristna kallade att tjäna. För att det är en konsekvens av nåden och tron. Tron måste vara bärande i vårt arbete. Både uppgiften i vårt förbund och tron måste vi ständigt arbeta med.

Att slå sig till ro och inte arbeta med sin tro (eller arbetet i kåren), att bara förvänta sig att den ska växa av sig själv är ungefär som att sätta sig ner i en skön fåtölj och tänka att ”nu ska jag lära mig kinesiska” och så bara sitta där och vänta på att kunskapen i kinesiska ska komma till mig.

Så är det ju såklart inte, vi behöver Guds ord, bön, gemenskap och tjänst - tjänst till förmån för andra, för att växa i vår tro. Ibland är den stark och känns som den klarar allt, ibland är den liten och flämtande men när vi gör det vi kan, var och en efter förmåga, så kan vi förlita oss på Guds nåd – den nåd som är översvalande och ny varje dag. Så kan vi också utföra den tjänst som är vår i förvisning om att ”kraft till tjänst är tjänstens lön”

Magnus Wittgren
Stiftsförbundsordförande Lunds stift

Sjätte söndagen efter trefaldighet

Lärjungaskapets krav

Efterföljelse

Temat för Evangelibokens bibliska läsningar under Sjätte söndagen efter trefaldighet är EFTERFÖLJELSE (Lärjungaskapets krav) med bibeltexter hämtade dels från Gamla Testamentet, Amos 7:10-15 och Psaltaren, Psalm 15, dels från Nya Testamentet, Första Thessalonikerbrevet 2:1-8 (Epistel) och Matteusevangeliet 16:24-27 (Evangelium).

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Amos (bördornas bärare - profeterade 785 – 745 f.Kr.) var inte profet till yrket. Likväl fick han budskap från Gud att framföra till Israels folk. Det medförde att han hamnade i konflikt med översteprästen Amasja. Vi läser i Amos bok om vad som hände vid ett sådant konflikttillfälle. Amos var en **herde** troligen med större skaror av djur. Han härstammade från Tekoa, en liten stad sydöst om Jerusalem. Hos oss benämns han som en av de mindre profeterna (totalt 12 till antalet) Hans namn, **Amos**, betyder **bördornas bärare** och betraktas som de fattigas försvarare mot de rika. Inledningsorden i den bok i GT som fått namn efter honom är "Detta är Amos ord. Han var en av herdarna från Tekoa och såg syner om Israel när Ussia regerade i Juda och Jerobeam, Joashs son, regerade i Israel, två år före jordbävningen." En välkänd uppmaning från Amos till folket finns i Amos 5:24... låt rätten välla fram som vatten och rättfärdigheten som en outsinlig ström...

Amos 7:10-15

Amasja, översteprästen i Betel sände bud till kung Jerobeam av Israel "Amos uppviglar folket mot dig; riket tål inte hans profeterande. Han säger: Jerobeam skall dö för svärd, och Israel skall föras bort från sitt land." Till Amos sade Amasja: "Gå din väg siare, försvinn till Juda – där kan du tjäna ditt bröd genom att vara profet! Men här i Betel får du inte längre uppträda som profet, ty detta är konungens tempel, en rikshelgedom." Amos svarade Amasja; "Jag är inte profet, jag tillhör inte det skräet, jag håller boskap och odlar fikon. Men Herren tog mig från min hjord och sade till mig: Träd fram som profet inför mitt folk Israel."

Så lyder Herrens ord – Gud vi tackar Dig!

Psaltaren 15

Herre vem får gästa ditt tält? Vem får bo på ditt heliga berg? Den som lever oförvitligt och gör det rätta och är sann i tal och tanke. Den som inte går med förtal, inte vållar sin nästa skada och inte smäddar sin granne. Den som föraktar den förkastlige men ärar dem som fruktar Herren. Den som håller sin ed fast det står honom dyrt. Den som inte ger lån mot ränta och inte kan mutas att fälla en oskyldig. Den som handlar så står alltid trygg.

Så lyder Herrens ord – Gud vi tackar Dig!

Gud vi läser i dagens psaltarpsalm att den som lever oförvitligt får bo på ditt heliga berg, hos dig. Du känner mig bättre än jag själv. Du vet att jag inte är oförvitlig. Men du känner också min längtan, Efter dig längtar jag. Efter sant liv längtar jag. Efter det som gör mig till en sann människa längtar jag.

Gud kom med din Ande och låt mig få vara din helt och hållet

Kollektbön

Helige Gud, som möter oss med ömhet och är oss lika nära som en mor när hon sköter om sitt barn, ge också åt oss den helighet som är barmhärtighet för världen. För Jesu Kristi skull. Amen.

NYTESTAMENTLIG LÄSNING

Epistel

Den kristna församlingen i **Thessalonike** har tidigare fått besök av **Paulus**, **Silvanus** och **Timotheos**. Nu skriver dessa tre ett brev till församlingen. Söndagens episteltext är hämtad från en del av detta brev.

Första Thessalonikerbrevet 2:1-8

Ni vet själva, bröder, att vårt besök hos er inte var förgäves. Tidigare hade vi, som ni vet, plågats och förödmjukats i Filippi men vår Gud gav oss mod att predika hans evangelium för er trots hårt motstånd. Bakom våra förmaningar lig-

*ger inte villfarelser, orena motiv eller be-
drägliga avsikter. Gud har funnit oss vär-
diga att anförtrors evangeliet, och därför
talar vi som vi gör; det är inte människor
vi vill vara till lags, utan Gud, som prö-
var våra hjärtan. Vi har aldrig farit med
smicker, det vet ni, eller haft någon bak-
tanke på egen fördel – Gud är vårt vittne
– och inte har vi strävat efter att bli ärade
av människor, varken av er eller andra.
Ändå hade vi som Kristi apostlar kunnat
komma med anspråk. I stället uppträdde
vi lika anspråksfullt bland er som en mor
när hon sköter om sina barn. Av ömhet
för er vill vi gärna ge er inte bara Guds
evangelium utan också våra egna liv, så
kära hade ni blivit för oss.*

Så lyder Herrens ord – Gud vi tackar
Dig!

Det var under sin andra missionsresa som **Paulus** första gången kom till **Thessalonike**, troligen under sommaren år 50. Paulus reste då tillsammans med **Silas**. För en vecka sedan hade de båda blivit illa misshandlade i Filippi. Likväl började de omedelbart att predika i synagogan. **Thessalonike** – nuvarande **Saloniki** var en betydande stad som i nära 200 år hade varit huvudstad i den romerska provinsen **Makedonien** och där fanns nu en manstark judisk koloni. Här predikade Paulus i tre veckor och hade stor framgång bland de greker som ”fruktade Gud”. Slutet för Paulus och Silas resa till Thessalonike blev att judiska motståndare ställde till med en elakartad tumult som fick myndigheterna att ingripa. Paulus och Silas gav sig brådstörtat i väg och kom så till Berea. Från Berea blev Paulus efter en kort tid förjagad och kom så till Athen. Hela tiden kände Paulus för församlingen i Thessalonike och efter sammanträffande med Timoteus i Athen sände Paulus Timoteus till Thessalonike för att ta reda på vad som hade hänt. Timoteus vände efter besöket i Thessalonike tillbaka, tydligen i sällskap med Silas. De sökte upp Paulus som under tiden fortsatt till Korint och som stod mitt uppe i ett arbete. När Silas och Timoteus kom ner från Makedonien var Paulus fullt upptagen med att förkunna och skrev troligen samtidigt Första och Andra Thessaloniker-brevet. Breven är skrivna i glädje över det Paulus fick höra från Timoteus och Lukas. Thessalonikerbreven är då sannolikt skrivna i Korint och Första Thessalonikerbrevet skulle kunna vara det äldsta av breven från Paulus som bevarats till vår tid, detta med

viss reservation för att Galaterbrevet är skrivet något år tidigare. Vi lägger märke till att inte något av våra evangelier hade nedteknats vid denna tid (senhöst-ten år 50). Första Thessalonikerbrevet utgör alltså ett dokument som låter oss möta den allra äldsta kyrkan, inte som den tedde sig när man såg i backspegeln och berättade minnen, utan såsom man upplevde den när man stod mitt uppe i händelserna. Man upplever vilket vågspel det var att bli kristen och vi märker att hela den kristna missionen kunde te sig som ett orimligt och omöjligt företag, som man inte hade gett sig in på om man inte vetat att Gud befallde det. Framgången upplevde man som ett Guds under, en verklig efterföljelse, ett ofrånkomligt bevis på att den Uppståndene själv verkade här genom sin Ande.

Någon egentlig undervisning får vi inte i detta brev. I stället ger Paulus uttryck åt sin överväldigande glädje och tacksamhet över de goda nyheter som han har fått genom Timoteus. Paulus svarar på ett par frågor som Timoteus tydligen fört med sig. **Frågorna gäller Kristi återkomst och hur det skall bli med dem som hunnit dö innan han kommer.** Han ger slutligen förmaningar, som tycks förutsätta en andlig mognad hos församlingen, som är svår att finna i en församling i dag. Möjligen kan man undra över att Paulus kunde förutsätta så mycket av tro och kristen mognad hos människor som ännu för ett halvår sedan aldrig hade hört talas om evangeliet. **Vi anar kraften och djupet i hans förkunnelse.** Grunden hade lagts med hållbart resultat.

Paulus Första brev till församlingen i Thessalonike är ju skrivet med de upplevelser, erfarenheter och de minnesbilder samt med den Andens ingivelse som Paulus ägde i sin kontakt med församlingen i Thessalonike. Vad som hände under Paulus vistelse i Thessalonike har Lukas skildrat i Apostlagärningarna. Av Lukas skildring framgår att Paulus och Silas reste raka vägen till Thessalonike, sedan de hade blivit illa misshandlade inför rätta i Filippi och där tillbringat natten i fängelset. Om man gick till fots bör tiden för förflyttning mellan Filippi och Tessalonike ha omfattat ca sex dagar och om man reste med vagn bör tiden ha varit ca tre dagar. Vid framkomsten till Thessalonike hade det då knappast gått mer än en vecka sedan de misshandlades. Guds närvaro och den frimodighet som Paulus fått från Gud fick honom

att omgående börja predika, trots oläka sår. Till den synagoga som fanns i Thessalonike gick Paulus och predikade som vanligt att **Kristus var Messias och att Skriften lärde att Messias måste lida och uppstå från de döda.** Några av judarna anslöt sig till hans trosuppfattning och det gjorde också en stor skara som ”fruktade Gud”, de greker som trodde på Israels Gud utan att vilja ta steget fullt ut och bli proselyter (konverterare). I staden fanns många förnäma, inte minst damer, som visade intresse. I tre veckor fick Paulus hålla på, men sedan ställde judarna till med tumult för att få Paulus utvisad. De ”bådade upp löst folk och dagdrivare” och dirigerade dem mot det hus där Paulus bodde. Han råkade då vara ute men de fick tag på hans värd och släpade honom och några andra kristna inför domstolen. Där larmade de och skrek att dessa män var världsomstörtare, som ville avsätta kejsaren och göra Jesus till konung. **Slutet blev att de anklagade släpptes mot borgen sedan de tydligen fått lova att Paulus skulle lämna staden.** Det skedde också samma natt. När Paulus nu skriver detta brev hade det gått några månader, kanske ett halvår, sedan allt detta hände. Detta är en levande bild av hur judarna gick till väga för att hetsa upp den grekiska stadsbefolkningen mot Paulus. Paulus konstaterar nu först av allt att han inte har kommit med något som han själv hittat på eller haft privata fördelar av. **Det är Gud som betrott honom med evangelium och efterföljelse.** Därför talar han som han gör. Paulus berör också frågan om efterföljelse genom att både ge evangeliet och sig själv. Paulus ger oss - omedvetet – en klassisk skildring av en rättrogen präst och hans inställning både till sin förkunnelse och till sin församling. **Han har inte kommit med smicker, inte försökt ställa sig in och bli populär, inte heller gjort sig märkvärdig i kraft av sitt ämbete.** Lika litet har han haft sin egen ekonomi i tankarna. Paulus, som höll noga på den av Jesus givna principen, ”att de som förkunnar evangelium skall leva av evangelium (1 Kor 9:14) – avstod för egen del från rätten till lön och livnärde sig på sitt tältmakeri. Denna stora kärlek till evangeliet gör honom villig till stora offer (efterföljelse) parat med uppriktig kärlek till församlingen och till de enskilda människorna. Det var inte bara hans uppgift att ge människor evangeliet utan härutöver också sig själv. **Paulus och hans medhjälpare gav de enskilda människorna sin kärlek och**

sin tid utan reservationer. De tog sig an var och en särskilt när de förmanade och uppmuntrade. Det är just detta Lukas berättar att Paulus kunde säga om sitt arbete i Efesus några år senare (Apg 20:31) och vad han gjorde i Thessalonike var inte något undantag (efterföljelse).

Evangelium

Efter att Jesus första gången förutsagt sin egen död, talar han också med lärjungarna om **lärjungaskapets krav** (efterföljelse).

Matteusevangeliet 16: 24-27

Sedan sade Jesus till sina lärjungar: "Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig. Ty den som vill rädda sitt liv skall mista det, men den som mister sitt liv för min skull, han skall finna det. Vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men måste betala med sitt liv? Med vad skall hon köpa tillbaka sitt liv? Människosonen skall komma i sin Faders härlighet med sina änglar; och då skall han löna var och en efter hans gärningar."

Så lyder det heliga evangeliet – Lovad vare Du Kristus!

Människosonen måste lida mycket, lida för att försona sig med och därigenom ta på sig ansvaret för alla våra synder. Därför måste det kosta något att följa honom. Det var i urkyrkan en verklig sanning och har sedan dess på nytt och på nytt, åter besannats. Förföljelse är något som vi kristna alltid måste räkna med. **Vi kan inte använda evangeliet i syfte att få det bättre här i världen.** När Jesus talar om att mista "livet" och ta skada till sin "själ" använder han ett och samma ord (på grekiska återgivet med psyche). Grekerna delade upp människan i kropp och själ. Vi själva är vana vid denna uppdelning. I Bibeln är människan dock en enhet, något som ungefär motsvarar vad vi menar med uttrycket **"mitt eget jag"**. Ibland översätter man det bäst med **"liv"**, ibland med **"själ"** etc. **Det sista som Jesus här uttalar låter som ett löfte att han skulle komma tillbaka innan den siste av lärjungarna gått ur tiden.** Ordet har stått kvar i alla bibelöversättningar även om det blev allt mer oförståeligt när de första och därefter anslutande lärjungarna gick ur tiden. Vad menade Jesus med dessa ord? Kanske menade han sådana upplevelser, som Stefanus och Paulus fick vara med om,

och som visade dem Människosonens och Rikets härlighet. Eller kanske tänkte han på att Människosonen efter påsk och pingst skulle komma i sitt rike och låta det ta gestalt i den världsvida kyrkan, på ett sätt som varken lärjungar eller motståndare kunnat ana.

För att närmare betrakta och begrunda vår funktion som kristna efterföljare kan vi söka ledning i 1 Petrusbrevet 2 kap med den beteckning som kallas *Det allmänna prästadömet* – att vara kristen i funktion. Lägg därför bort all slags ondska, falskhet och föreställning, avund och förtal. Detta med ordet 'därför' ska sättas i relation till bibeltexten: *"Herrens ord består i evighet. Det är detta ord som har förkunnats för er."* I ordet bor Kristi Ande, kraftens och nyskapelsens Ande. Genom det ordet är vi födda på nytt (1:23) Redan i inledningen av detta Petrus brev syftar Petrus på **dopet** som en **nyfödelse**: *"Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och fader. I sin stora barmhärtighet har han fött oss på nytt till ett levande hopp genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda."* Bilden av dopet som en nyfödelse förekommer i NT på flera ställen. Ett sådant ställe är Jesu undervisning av Nikodemus i **Johannes 3:3**: *"Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike"* och i **vers 5 (Joh 3:5)** *"Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född av vatten och ande kan inte komma in i Guds rike"*. Man har menat att Första Petrusbrevet egentligen är en doppredikan, en predikan för vuxna som efter undervisning har blivit döpta. Som kristna skall de leva ett nytt liv, ett liv i efterföljelse. Paulus adresserar sig till *"de utvalda som lever skingrade, som främlingar... utvalda enligt Guds plan, helgade av Anden och bestämda till lydnad och rening med Jesu Kristi blod."* I sitt brev till församlingen i Efesus skrev Paulus: *"Därför skall ni sluta leva som förut; ni skall lägga av er den gamla människan, som går under, bedragen av sina begär. Se till att ni förnyas i ande*

och förstånd och att ni klär er i den nya människan, som skapats efter Guds avbild..." Adressaterna i Efesierbrevet är församlingsborna i Efesus – samt de kristna i alla tider. Petrus brev tillhör de s.k. katolska breven som riktar sig till de kristna överallt och i varje tid, det nya gudsfolket. Det Paulus och Petrus skriver som födelse till ett nytt liv med Kristus bör utgöra en förutsättning för oss alla, för den ansvarskänsla och den kristna aktivitet som är nödvändig hos oss och alla dem som skall förvalta det allmänna prästadömet.

Liksom efesierna levde omgivna av hedniska makter, så lever vi i en starkt sekulariserad tid. Vårt liv som Kristi efterföljare som lekmän i vår Svenska kyrka, omgivna av troende och icke troende människor skall utgöra ett kristet vittnesbörd där vi hela tiden har att kämpa mot den gamla människan. Vi behöver ständigt, med den helige Andes kraft, klä oss i den nya människan. Paulus har på många ställen sagt oss vad som ska känneteckna en Kristusmänniska, en efterföljare (Ef 4:22 och t.ex. Gal 5:22-26).

När Petrus varnar den presumptive efterföljaren för falskhet, föreställning, avund och förtal så pekar han egentligen på det åttonde av de tio Guds bud som vi alla känner och som lyder: *"Du skall inte bära falskt vittnesbörd eller Du skall inte vittna falskt mot din nästa"* Han visste att den kristna gemenskapen skadas då Kristuskärleken inte får binda samman de kristna. **Såväl Petrus som Paulus tänkte sannolikt på den fortgående undervisning och kristna fostran som är nödvändig för den som vill följa eller som faktiskt följer Kristus. Fortgående undervisning och kristen fostran är nödvändig för att följa efter, för att växa och för att bli räddad – 1 Petrusbrevet 2:2. Målet för jordelivet är ju att växa och mogna för ett liv i himlen. Endast Guds ord ger näring till ett sådant**

växande. Efterföljelse är att ge Guds ord till medmänniskor, att förmedla Guds ord genom vilka människor får uppleva både vad Gud fordrar och hur god och kärleksfull Gud är. Varje kristen kan och skall vara ett evangeliets vittne. **Efterföljelse** bör resultera i att vi blir **levande stenar i ett andligt husbygge! Kristus är den levande stenen som kan förvandla efterföljarna till levande stenar.** I vers 6 talas om hörnstenen ett uttalande som bygger på **Jesaja 28:16.** Hörnstenen tjänar som riktpunkt för hela byggnaden och den är samtidigt slutstenen i tempelvalvet som gör att det håller samman och bär. Efterföljaren kommer först till sin rätt genom att han/hon hjälper till att hålla Guds verk samman enligt Guds plan. Kärleken från Kristus är den sammanhållande kraften för alla efterföljare. Men Petrus ser Kristus inte bara som en frälsningsklippa utan också som en stötesten – ett stenblock man stöter emot, en sten man snavar över. Jesus mötte hela ondskans samlade här. Efterföljelse måste föregås av att fatta ståndpunkt - **för** Kristus i stället för **mot** Kristus. Att följa Kristus, att utöva lärjungaskap är att vara Guds förvaltare, att först och främst bygga upp sig själv och sin familj till levande enheter i församlingen. I Första brevet till **Timoteus 5:8** skriver Paulus *"Men om någon inte sörjer för sina anhängare, i synnerhet den egna familjen, har han förnekat tron."* Här finns verkligen skäl till självrannsakan. I urkristen tid vittnade de kristna hemmen om evangeliets förvandlande makt. Alltjämt borde församlingslivet ha en stor inspirationskälla i de kristna hemmen. I detta sammanhang skriver Petrus till de kristna i i världen: *"Uppför er väl bland hedningarna (de otroende), så att de som säger att ni är onda människor ser era goda gärningar och prisar Gud den dag han kommer."* (1 Petr 2:12) Levande församlingar kan det bli först då allt fler församlingsmedlemmar blir levande i sin tro och i sin kristna aktivitet. Som Guds förvaltare strävar efterföljaren efter att låta ljuset från Kristi evangelium stråla över allt, välsigna och förnya allt och skänka åt hela människolivet den himmelska världens hela välsignelse.

Den som vill efterfölja Herren Jesus Kristus skall ge sig själv i tjänst åt Gud, ge vidare till sina medmänniskor av allt det som Gud av nåd har skänkt. Det görs inte någon skillnad på Guds husfolk, **alla efterföljare är lemmar i Kristuskroppen** – kyrkan – men

med olika funktioner. *"Vi har olika gåvor allt efter den nåd vi har fått"* (Rom 12:6). **Anden ger nådegåvor och de skall brukas i enlighet med Guds vilja.** Paulus säger att **kyrkan, Kristi kropp, är en levande organism** – inte en organisation. I Romarbrevet 12:1 skriver Paulus till efterföljarna i Rom: *"Därför ber jag er, vid Guds barmhärtighet, att frambära er själva som ett levande och heligt offer som behagar Gud. Det skall vara er andliga tempeltjänst."* Och han lägger till: *"Anpassa er inte efter denna världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av era tankar, så att ni kan avgöra vad som är Guds vilja; det som är gott, behagar Gud och är fullkomligt."*

Anden ger vishet att skilja på olika andar, att se vad som är Guds viljas väg. Samtidigt lär oss NT att den som följer Kristus inte skall avskilja sig från världen i något slags tryggt isolat utan i stället att **efterföljaren skall leva i världen med ett kristet sinne. Det betyder att en efterföljare med en bild av Kristus skall eftersträva att vara jordens salt och världens ljus.** I vers nio möter vi ännu en bild. Efterföljaren tillhör ett utvalt folk, **ett heligt folk, Guds eget folk** som skall förkunna hans storverk. **Efterföljaren är kallad från mörkret till sitt underbara ljus. Petrus överför här ett hedersnamn för Israels folk på de kristna** (se 2 Mose bok 19:5) – *"Om ni nu hör min röst och håller mitt förbund, så skall ni vara min egendom framför alla andra folk, ty hela jorden är min. Och ni skall vara mig ett rike av präster och ett heligt folk."*

I vers nio av vår text... förkunna hans storverk i 1917 års översättning står skrivet... **förkunna hans härliga gärningar. Det är just detta som vi i Svenska Kyrkans Lekmannaförbund får vara med om att göra.** Allt det som vi kallar lekmanarbete i vår kyrka har sin grundläggande motivering i de här orden. **Vi får som lekmän och efterföljare vara med och förkunna Guds härliga gärningar.** Den omsorg om det utvalda folket (Israels folk) som berörs i GT gäller i NT hela mänskligheten. Hela Guds kärleksprakt är framför allt uppenbarad i Jesu liv och gärning. Med vilka ord och metoder skall vi i dag föra ut och levandegöra de mest glädjefyllda av alla budskap i en sekulariserad och mörk värld, där onda makter ständigt söker makt över allt och alla? Petrus skriver och säger: *"Han har kallat oss från mörkret till sitt underbara ljus."* Det är om Guds härliga gärningar

med oss efterföljare som **vi skall vittna i en värld fylld av problem, av lidande, av krig, av sjukdomar, av misstro och i många fall av hopplöshet. Vi skall komma med evangelium – med glädjebud från himlen!** I julevangeliet står skrivet att efter att ha sett Jesusbarnet i krubban, *"vände herdarna tillbaka och prisade och lovade Gud för vad de hade fått höra och se; allt var så som det hade sagts dem."* Herdarna förde vidare det budskap som Herrens ängel bar till herdarna i den första julnatten: *"Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, Han är Messias Herren"* (Lukas 2:10-11).

NT bär vittnesbörd om vad vår frälsare gjorde under sitt jordeliv bland människor, Gud mitt ibland oss, och han är fortfarande Gud mitt ibland oss. Jesus som led dödens smärta för oss, övervann döden, uppstod på tredje dagen och han är med oss alla dagar intill tidens ände. **Tack vare honom kan vi bära ut budskapet om uppståndelse och om evigt liv. Till och med döden, det ondas yttersta konsekvens, är besegrad. Jesu Ande, den helige Ande, är vår (efterföljarens) hjälpare när vi skall evangelisera. Utan den helige Ande blir det inte något resultat av våra strävanden. Anden som var med vid vårt dop, finns i ordet, finns i bönen och föder alltjämt människor på nytt.** Så får den som vill efterfölja och den som faktiskt efterföljer Kristus inhämta kraft och vägledning av den treenige; av Gud, Fadern – Sonen – och den helige Ande. **Med den vissheten vill vi, alla lekmän, ja hela Guds folk efterfölja och ställa oss i Herrens tjänst.**

I nåd oh sanning bland oss bor Den dolde Guden, mild och stor, en Frälsare för alla.

Vi skåda nu hans härlighet som ende Sonens härlighet och till hans fötter falla. Hav tröst, mitt bröst: Gläds att ordet kött är vordet, Gud förklarad och hans kärlek uppenbarad

Anders Nordberg

Källor:

Algot Tergel
Bo Gierz
Det Allmänna Prästadömet – Svenska Kyrkans Lekmannaförbund 1988
Kyrkoårets gudstjänster 2021 – 2022 / Argument/

RIKSÅRSMÖTE (RIKSKONVENT) 2022

Svenska Kyrkans Lekmannaförbund fyller 104 år 2022 och har för avsikt att den 5-6 augusti 2022 fira sin trofasta gemenskap i Kristus på Åh stiftsgård i Göteborgs stift
"Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila" (Matteus 11:28)

För att finansiera Lekmannaförbundets samling på Åh stiftsgård 5-6 augusti 2022 med kostnader för lokaler, föredragshållare, musiker, transporter m.m. behöver förbundet ekonomiskt stöd/hjälp. Lekmannaförbundet väddar om en penninggåva, oaktat gåvans storlek liten eller stor - till glädje för förbundets årsmöte och verksamhet. Gåvan tas tacksamt emot genom insättning på Lekmannaförbundets bankgiro **5591-3321**.

Anteckna **"Sommarmöte 2022"** i det utrymme som finns för meddelande till mottagaren. Upplysning om kostnader och inkomster knutna till sommarmötet (Riksårsmötet) kommer att lämnas senare. Lekmannaförbundet gläds åt och uppmuntrar alla till engagemang och ansvarstagande för att på frivillig och ideell grund tjäna vår Svenska kyrka och därmed Kristus inom alla kyrkans fyra verksamhetsområden: gudstjänstliv, diakoni, undervisning och mission. Härutöver vill Lekmannaförbundet främja kristen gemenskap och fördjupning av kunskapen om kristen tro och kyrkans liv (tradition) samt uppmuntra till och faktiskt skapa opinion för kristna värderingar i samhället. Gud, låt Lekmannaförbundets Riksårsmöte 2022 och hela förbundets verksamhet genom dessa gåvor bli till välsignelse och glädje för Ditt rike!

Vår kyrka, Svenska kyrkan, ska vara en levande kyrka, en kyrka som tänder i bön, engagemang och ansvar, en kyrka som vänder till förmån för ett verkligt liv med och i Kristus, ett liv där Kristus alltid står i centrum, en kyrka med ett rikt och regelbundet gudstjänstliv, en kyrka som förmedlar Guds ord och som på allvar bryr sig om, lyssnar och delar med människors svårigheter och glädjeämnen, en kyrka som är öppen för regelbundna böner och samtal (bön och lovprisning) med Kristus. Allt detta lägger vi i Guds händer och ber om hans kraft att fortsätta med att i glädje förverkliga nu nämnda intentioner.

Gud med oss.

I frid och tacksamhet över ditt bidrag!

Anders Nordberg

MAJ 2022		35000:-
MAJ 2021		29000:-
FEB 2021		27000:-
NOV 2020		25000:-
AUG 2020		7000:-
APR 2020		6000:-
JAN 2020		4000:-
DEC 2019		3000:-

Rapporter från Stiftsförbunden

Stiftskonventet i Norra Sandsjö 23 april 2022

Vid stiftsförbundsårsmötet samlades 25 – 30 deltagare från Växö stifts olika lekmanakårer.

På stiftskonvent hade jag nöjet att inför intresserade åhörare tillsammans med vänner berätta om Norra Sandsjö kyrkas historia under temat "Tusen år på en timme. Norra Sandsjö kyrkas historia i ord och ton!" Här följer en sammanfattning av vår vackra kyrkas historia.

För många tusen år sedan kom de första människorna till Sandsjöbygden. Det var jägar- och samlarfolk som följde vattendraget som senare fick namnet Emån upp mot småländska höglandet. En del blev bofasta här, började odla och bygga.

Namnen på de första människorna i bygden som vi känner till finns inristade på en runsten några hundra meter från kyrkan. Årinvad nämner fem tidigare förfäder;

Hägge, Hära, Karl, Hära och Tegn. Om runstenen restes på 1000-talet bör Tegn ha levt på 800-talet. Det är en fascinerande tanke att några av dem kan ha mött de första budskapen om kristendomen. Hur och var de första kristna firade sina gudstjänster här har vi naturligtvis ingen kunskap om, men i slutet av 1100-talet får gudstjänstfirandet en fast plats då bygget av den första kyrkan påbörjas.

Den första kyrkan som byggdes var en liten kyrka i romansk stil, ca 10 gånger 15 meter. Den står på en "sula" av stora flata hällar. Flera kyrkor i samma stil byggs vid samma tid i njudungsbygden och kallas på grund av grundstenarna för "barfotakyrkor". Man tror att det var stentmätare från det avslutade domkyrkobygget i Lund som sökte sig uppåt i landet. Även

det påbörjade klosterbygget i närbelägna Nydala 1143 kan ha influerat. Kyrkan hade en triumfbåge med korutbyggnad avslutad i en absid. Piscinan finns fortfarande kvar och brukas, liksom "bokhyllan" i murväggen där bl.a. mässboken förvarades. Dopfunten huggen av Bestarius, "vilddjursmästaren" från första kyrkan finns kvar och används fortfarande. Ett samtida krucifix är bevarat och hänger nu över dörren till sakristian.

I samband med reformationens införande och Gustav Vasas allt starkare påverkan på den kyrkliga verksamheten fick Norra Sandsjö kyrka lämna ifrån sig omkring 4 kg silver, och man fick lösa den s.k. klockskatten med ytterligare silver. I dag finns inget av det gamla silvret kvar.

Ytterligare en motgång drabbade bygden 1668 då den danske fältherren Daniel Rantzau med sin armé på väg från Östergötland mot Blekinge sökte efter ett ställe att passera över Emån. Ett bondeuppror avvisade ett försök här, men kyrkan besköts och taket brändes av. Tre kulhål i den gamla järnporten vittnar om händelsen. Ett brev från Johan III år 1570 visar att kyrkan återuppbyggts.

Allteftersom befolkningen ökade behövdes en större kyrka och i slutet av femton- eller början på sextonhundratalet byggdes kyrkan ut på längden men ej på bredden. Man byggde även på ett klocktorn, som dock rasade efter några år, och allt sen dess har klockstapeln samlat församlingsborna. Den kyrkan användes fram till slutet av sextonhundratalet då det åter kom att ske stora förändringar.

Det finns två orsaker till att vi i dag kan få stor kunskap om vad som skedde i Norra Sandsjö församling från slutet av sextonhundratalet. Den första är att 1686 utfärdade Karl XI den nya kyrkolag som gav prästerskapet nya och viktiga uppgifter. Även om kungen hade stor omsorg om kyrkan, så gav lagen honom även kunskap om tillgången på män till landets försvar. Prästerna skulle nu i särskilda kyrkoböcker föra in namn på gårdarna, vilka som bodde där, deras ålder, läskunnighet, kristendomskunskap, nattvardsgång m.m. Prästerna skulle även noggrant föra bok över kyrkans tillgångar, inkomster och utgifter. Den andra orsaken är att året innan, 1685, kom Abraham Krook som kyrkoherde till församlingen. Han var välutbildad i matematik och teologi och hade varit ledamot av domkapitlet i Växjö. Han tjänstgjorde här fram till sin död 1722 och från 1690 kan man följa hans mycket noga förda husförhörlängder samt inkomster och utgifter i kassaböckerna.

I slutet av sextonhundratalet, omkring 1696, var kyrkan återigen för liten för den växande socknen och arbetet startade för en utbyggnad. Det var först Karl Printzensköld, fram till 1703, och därefter hans bror Johan som tillsammans med Abraham Krook som ledde arbetet. Norra väggen flyttades och i öster avslutades kyrkan med en rak kor-vägg. Innertaket byggdes i bruten form, tunnvalvt i mitten och plant vid sidorna. Bygget skedde i takt med att gåvor från församlingsborna flöt in samt en rikskollekt. Abraham Krook redovisar gåvorna ner till minsta öret och även vad pengarna används till. Från 1700 och

Norra Sandsjö kyrka.

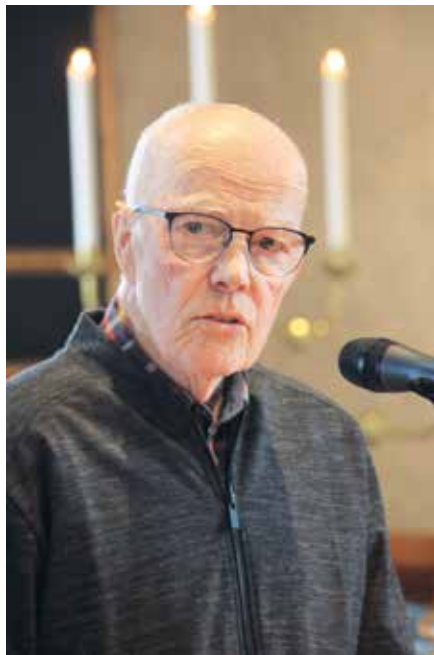
Norra Sandsjö kyrkas klockstapel.

Församlingshemmet.

Norra Sandsjös vackra orgel, installerad av Lars Strömblad som också byggde den pampiga orgelfasaden och som utsmyckades med snidade änglar av målaren Per Hörberg.

Lindor Lindén från Bringetofta avslutade dagen med att leda de församlade i kvällsandakt/aftonbön.

Kyrkans kor med komminister Sara Hammarlund som förrättade mässa och på bilden samtalande med Bodil Karlsson.

framåt har en stor del av gåvorna skänkts av soldater och ryttare som kommanderats ut i det stora nordiska kriget.

Alltsedan reformationen utgjorde predikan en viktig del i gudstjänsten, prästerna skulle läsa och förklara texterna och en bra predikstol blev ett hjälpmedel för detta. Byggansvariga i Norra Sandsjö kontaktade bildhuggaren Gustaf Kihlman från Borås som byggt många predikstolar i västsverige. 1704 kom Kihlman med sina gesäller till kyrkan och byggde upp predikstolen med de fyra evangelisterna med sina symboler och Jesus, "Salvador Mundi", bibelcitat och Karl XII:s namnchiffer. Byggkassan var vid den tiden helt tom, men Krook ordnade tre speciella insamlingshelger under hösten då en summa samlas in, även om beställare och utförare inte verkar helt överens om slutpriset.

Vid den här tiden har linoljefärg blivit mer tillgänglig och ger målarna större möjlighet att uttrycka sig. Från Karlskrona kallas Johan Columbus in 1709 och tillsammans med sina gesäller och lärpojkar målar han kyrktaket under den ljusa tiden av året. På det södra platta taket målas bilder ur gamla testamentet och på den norra

ur nya testamentet. På korväggen finns Moses och Salvador Mundi, i valvtaket först världens skapelse, sedan ett stort antal änglar, några försedda med redskap om man plågade Kristus med inför korsfästelsen, i mitten stora riksvapnet och över utgången den segrande Kristus med segerfanan. Den här gången utgjorde ekonomin inte något problem. Allt betalades av riksrådet Fabian Wrede, som ägde Eksjö Hovgård i annexförsamlingen Vallsjö, och hans hustru Britta Kruus med vardera 200 daler silvermynt.

När målarna avslutat sitt arbete var kyrkan i stort sett klar, det som saknades var en orgel, men som protokollet konstaterar, detta "måste anstå till bättre tider och Guds fred förbidas". 1734 kom så soldaten Lars Solberg och byggde samman en orgel, som kan ha varit ett krigsbyte.

Solberg blev kvar som kantor och orgeln gjorde tjänst fram till 1774, då den såldes till Lannaskede där den fortfarande finns i spelbart skick. En ny orgel installerades av Lars Strömblad som också byggde den pampiga orgelfasaden, som utsmyckades med snidade änglar av målaren Per Hörberg. Nuvarande orgeln kom från Smedmans orgelbyggeri 1982.

Det finns ytterligare många inventarier i Norra Sandsjö kyrka värda att uppmärksamma, exempelvis den fyrdelade altartavlan, Printzensköldsepietafiet och ett antal begravningsvapen från adelspersoner med anknytning till bygden mm. som ej finns plats för i denna redovisning. Välkomna att uppleva och återuppleva den vackra kyrkan.

Bodafors/N.Sandsjö i april 2022
Lennart Ericsson

Årsmöte i Vendel-Tegelsmora församling 2022

Den 3:e april samlades ett 20-tal lekmän i Vendel för att fira gudstjänst tillsammans samt genomföra årsmöte och för att lyssna till ett föredrag om stormännen i Vendel.

Dagen inleddes med kaffe och smörgås. Innan gudstjänsten hann vi med ett besök i Vendeltidsmuseet som ligger i anslutning till kyrkan.

Vendels kyrka invigdes 1310 och är bland annat känd för sina väggmålningar av Johannes Ivan.

Efter gudstjänsten bjöds det på mycket god skånsk löksoppa.

Sedan fick vi lyssna på ett föredrag om stormännen i Vendel av hembygdsföreningens ordförande Hans Eklund.

Orten Vendel har fått ge namn till en förhistorisk epok - Vendeltiden (550–800 e.Kr.).

Det är fynden av båtgravarna på kyrkogården i Vendel daterade till omkring år 700 e.Kr. som gett upphov till benämningen Vendeltiden för denna tidsepok.

Båtgravfältet upptäcktes 1881 i samband med utvidgning av kyrkogården. Hjalmar Stolpe, entomolog, arkeolog och etnograf som även ansvarade för utgrävningarna i Birka, fick uppdraget att utforska platsen.

Totalt hittades 14 båtgravar. Bland fynden fanns svärd, hjälmar och sköldar m.m.

Gravarna har stora likheter med fynden i Sutton Hoo i England 1939. Högst troligt har sköldar funna på båda platserna tillverkats med samma verktyg. Så säkerligen har människorna på respektive plats känt till varandra.

Under efterföljande årsmötesförhandlingar diskuterades bland annat hur vi som är en medlemsorganisation kan locka fler medlemmar. I nuläget är vi 116 medlemmar i hela Uppsala stift. Vi kan bli bättre på att göra reklam för oss i församlingarna.

Dagen avslutades med kaffe och kaka.

Stort tack till kåren i Vendel-Tegelsmora som ordnat allt det praktiska med förtäring och program m.m.

Bernt Lagelius
Ordförande
Uppsala stifts lekmanaförbund

Hembygdsföreningens ordförande Hans Eklund berättar om fynden av båtgravar intill kyrkogården till Vendels kyrka som arkeologer tror var gravar för rika stormän. Vendel låg strategiskt belägen för att fungera som omlastningsplats sjövägen för varor både från norr och söder.

Modell av båtgrav i Vendeltidsmuseet.

Pastoratsutfärd till Ängelholm

Väsby och Vikens Lekmannakårer bjöd in till pastoratsutfärd i vårens underbara tid.

40 trevliga pastoratsbor hade tackat ja.

Torsdagen den 19 maj hämtade buss upp i Viken, Lerberget, Väsby och Jonstorp för en eftermiddags tur till Ängelholm. Vårsånger höjde stämningen i bussen där vackra bokdungar och blommande träd passerades. Vårens första regndroppar föll då gruppen steg in på Ängelholms Glass för provsmakning och fin presentation om familjeföretaget. Tänk så mycket god glass det produceras!

Turen gick vidare till Hembygdsparken. Regnet hade upphört och solen lyste härligt. Vi satt under tak för säkerhets skull.

Våfflor serverades och stämningen var på topp runt borden. Reseledarna Marie Nederman och Kjell Green fick styra upp så att bussföraren inte fick vänta.

Dagen avslutades i Jonstorps kyrka där komminister Therese Bjerle berättade om den nyrenoverade medeltida kyrkan och höll en kort andakt.

Therese delgav oss en japansk version/ tolkning av Herren är min herde, Ps 23. som uttrycker på ett fint sätt trygghet ur andlig synvinkel:

*Herren anger takten. Jag behöver inte jäkta
Han hjälper mig att stanna så att jag kan komma till ro*

*Han ger mig stunder av stillhet
och återställer min inre jämvikt*

*Han leder mig att kunna prioritera rätt
genom avspändhet och frid i min själ*

*Även om jag har tusen saker att göra
behöver jag inte vara rädd, för Han är med mig*

*Hans makt och oberoende av tid bevarar mig i balans
Han bereder för mig en vederkvickande dryck som svalkar
och förnyar min ande mitt i min verksamhets vardag*

*Han smörjer mitt hjärta med stillhetens olja
Han låter min bågare flöda över av glädje och kraft*

*Harmoni och resultat ska bli frukten av min möda
och jag ska få vandra med honom
och hålla jämna steg med min Herre
och få bo hos Honom för alltid.*

En bra avslutning på en väldigt trevlig eftermiddag!

Gertrud Green
Väsby lekmannakår

Kalmar stift och Domkyrka

Utflykt med Bymarkskyrkans Lekmannakår i Växjö stift Måndagen den 23 maj 2022

Lekfolk från Bymarkskyrkans Lekmannakår i Jönköping på trappan till Kalmar domkyrka, Växjö stift.

Kalmar stift, ett stift inom Svenska kyrkan mellan åren 1603 och 1915 omfattade ungefär halva fastlandsdelen av Kalmar län och hela Öland. Stiftet bestod av kontrakten Norra Møre, Södra Møre, Stranda kontrakt Handbörds kontrakt, Ölands norra kontrakt, Ölands medelkontrakt och Ölands södra kontrakt. I samband med reformationen sökte statsmakten minska biskoparnas, och då inte minst biskopen i Linköpings stifts (Brask), makt.

Som en del av detta utnämndes **ordinarie** i de gamla stiftet, vilka erhöll en regional maktutövning, som kunde anses vara i betydande utsträckning jämförbar med en biskops, utan att stiftet formellt delades. Detta var anledningen till att man

utnämnde en **ordinarius** i Kalmar, även om området alltjämt ansågs höra till Linköpings stift.

Varken ordinarie eller superintendent hade erhållit någon biskopsvigning, och var således inte, i denna mening, delaktiga av den apostoliska successionen. Karl XI upphörde emellertid superintendenturen i Kalmar till biskopsdöme den 5 april 1678.

Åren 1678–1680 ingick även östra Blekinge i stiftet. Under några decennier på 1600-talet tillhörde även den norra delen av länet Kalmar stift, men denna del återfördes snart till Linköpings stift. Kalmar stifts område kom geografiskt att motsvara Kalmar läns södra landsting under den tiden då Kalmar län var uppdelat i två

landsting; Kalmar läns norra landsting tillhörde då Linköpings stift.

Anledningen till att Kalmar stift drogs in var krav från riksdagen, då man ville minska kostnaderna, eftersom det ansågs nödvändigt att bilda ett nytt stift - Luleå stift. Inför Kalmar stifts indragning bestämdes redan 1901 att om biskopen i Växjö stift N.J.O.H. Lindström avled före biskopen i Kalmar stift Henry William Tottie, skulle Tottie automatiskt bli biskop i Växjö stift och vara förpliktad att flytta till Växjö. Om däremot Tottie avled före Lindström skulle stiftssammanläggningen ske med förpliktelse för Lindström att vara biskop över det utvidgade stiftet, vilket alltså innebar att Kalmar stift skulle uppgå i Växjö stift. Detta reglerades i ett

Kalmar domkyrka.

kungligt brev av 27 oktober 1903, Tottie avled 1913 och Lindström först 1916.

Kalmar stift hade då det upphörde 7 kontrakt, 45 pastorat och 69 församlingar. Stiftsstad var Kalmar, och Kalmar domkyrka har fortfarande domkyrkas rang. Då biskopen i Växjö är officiant i domkyrkan i Kalmar använder han den senares biskopsornat.

En bestående effekt av denna stiftsuppdelning är att de båda äldre svenska universitetsstäderna Lund och Uppsala har varsin studentnation med kalmarstiftet som traditionellt upptagningsområde; Kalmar nation, Lund och Kalmar nation, Uppsala. Detta var en följd av indigenatsrätten som följde med stiftsuppdelningen i äldre tider och det faktum att merparten av dåtidens studenter studerade vid teologiska fakulteten och blev präster.

Mot bakgrund av Kalmars karaktär av stiftsstad fram till år 1915, att Kalmar stift 1915 införlivades med Växjö stift och att Kalmar fortfarande har en domkyrka arkitektoniskt vacker i barock, ritad av Tessin d.ä. bestämde sig Bymarkskyrkans lekmannakår i Jönköpings församling för att den 23 maj 2022 göra en utflykt i

studie- och gemenskapssyfte till Kalmar. Med strax under trettio resenärer påbörjades resan med abonnerad buss i härligt försommarväder från Jönköping kl. 08:00 och med förmiddagskaffe/te och ostsmörgås i Vetlanda kl. 09:30. Under resan passerades många glasbruk - från Linds hammar till Skruv - före det att gränsen till gamla Kalmar stift passerades. Under medeltiden var Kalmar med sitt strategiska läge vid Östersjön en av Sveriges allra viktigaste städer. Staden hade förbindelser med det tyska Hanseförbundet och var mötesplats för bildandet av Kalmarunionen. Den var uppbyggd i närheten av den starka befästningen som utgjordes av Kalmar slott. Vid Kalmarkriget 1611–1613 blev en stor del av staden förstörd.

Av försvarsskäl fattade riksrådet 1640 beslut om att flytta staden till Kvarnholmen. I och med detta beslut aktualiserades även uppförandet av en ny kyrka. **Den gamla medeltida kyrkan i staden som kallades Storkyrkan eller Bykyrkan var en byggnad med ett brett försvarstorn.** Den hade flera gånger byggts om och utvidgats till en stor treskeppig kyrka med flera sidokapell. Kyrkan blev illa åtgången under kriget 1611 men återuppbyggdes med undantag av tornet.

Efter en eldsvåda 1647 påbörjades flyttningen av staden. Kyrkan som skadats vid stadsbranden men delvis återställdes sprängdes 1678 i fyra omgångar. Det ansågs nödvändigt eftersom den kunde användas som bas för fienden vid en eventuell belägring av slottet. Man tog vara på kyrksilvret, mässhakar, predikstolen, kyrkklockorna och det nio-stämmiga orgelverket. Stenmassorna från kyrkmurarna kom delvis att användas i den nya befästningen kring Kvarnholmen.

Den nya kyrkan som kom att bli domkyrka i Kalmar stift uppfördes i tre etapper under tre kungars tid med namnet Karl. Därför fick den med all rätt vid invigningen namnet Karls domkyrka. **Kyrkan började uppföras 1660 då Karl X Gustaf var Sveriges kung. Den invigdes 1682 knappt halvfärdig av biskop Henning Schütte när Karl XI var regent. Den stod dock helt färdig 1703 då Karl XII blivit kung.** Under denna period befanns sig dessutom den svenska stormakten så gott som oavbrutet i krig.

Efter en varm och välsignad välkomsthälsning deltog vi under ledning av kantor Marita Aronsson i domkyrkans middagsbön kl. 12:00. Efter middagsbönen gavs tillfälle till upptäcktspromenad i och kring

domkyrkan följd av gemensam lunch på ett av stadens centralt belägna matställen och hotell (Stadshotellet). Efter lunchen med samtal i tacksamhet samlades vi åter i domkyrkan för att lyssna till ett föredrag av kyrkohistorikern Anders Gustafsson knutet till domkyrkans uppkomst och utformning.

Kyrkan ritades av slottsarkitekt Nicodemus Tessin d.ä. **Det har antagits att Tessin i utformningen av exteriörarkitekturen har inspirerats av kyrkobyggnaderna Il Gesù, Sant'Agnese in Agones och Santa Susanna i Rom. Den är byggd i modifierad barockstil,** utan kupol och med höga fönsteröppningar. Kyrkobyggnaden är uppförd i långsträckt korsform med absider i öster och väster och korsarmar i norr och söder. Korsarmarna med sina tempelgavlar krönts med kandelabrar flankeras av fyra lanterninförsedda torn. Fasaden är rikt utformad med pilastrar.

Byggnaden vilar på en hög sockel av granitblock med inslag av kalksten. Materialet i murverket består av ölandskalksten med Gotlands kalksten i detaljer och dekorationer. Valven och portaler samt fönsteromfattningar är utförda i tegel. De fyra sidotornens lanterniner är byggda av trä. I det sydvästra sidotornet som fungerar som klockvåning hänger de tre kyrkklockorna gjutna i början av 1600-talet och överförda från den gamla kyrkan. Taket är beklätt med kopparplåt liksom lanterninernas karnissvägda huvar som kröns av eldurnor. Ingångarna är belägna i norr, söder och väster med portaler i olika utformningar. Södra och västra portalerna tillhör kyrkans byggnadstid. Den norra portalen härrör från 1834.

Ytermurarna har kalk och spritputsade fasadpartier i gult. Omfattningarna kring öppningarna har en ljusgrå färgton medan pilastrar och listverk är oputsade. Den nuvarande kyrkans storlek – längd, bredd, höjd och djup är imponerande dock inte mer imponerande än att nuvarande kyrka i sin helhet skulle inrymmas i närmast föregående kyrka som var så mycket större.

Så fick var och en efter egen smak se och betrakta kyrkans olika inventarier, bänkar, läktare, orgelverk, predikstolar, altare, altartavla, ljusuppsättningar, dopfont och

vapensköldar allt med Anders Gustafsson som närvarande kontakt- och referensperson. Med viss svårighet att tillgodogöra sig all tung information avslutades kunskapstillförelsen med samtal. Härfter samlades deltagarna i grupper till kaffe med dopp innanför en av ingångarna till kyrkan varefter de som så önskade deltog i någon eller några mindre stadsvandringar.

Strax före vår hemfärd till Jönköping samlades samtliga deltagare kl 16:45 till fotografering på trappan till en av ingång-

arna till kyrkan I samband därmed fick vi tillfälle till att i all hast och med glädje hälsa på icke tjänstgörande församlingsherden Emma Jarneheim som bar med sig hälsningar till Jönköping.

I tacksägelse och förbön tog vi avsked från Kalmar genom att unisont sjunga psalm Sv Ps nr 297

"Härlig är jorden, Härlig är Guds himmel, skön är själarnas pilgrimsgång. Genom de fagra riken på jorden gå vi till paradiset med sång.

Tidevarv komma, tidevarv försvinna, släkten följa släktens gång. Aldrig förstummas tonen från himlen, i själens glada pilgrimssång.

Änglar de sjöngo först för markens herdor. Skönt från själ till själ det ljud; Människa, gläd dig, Frälsaren är kommen, Frid över jorden Herren bjöd."

Tack också, inte minst till Jönköpings församling, för bidrag till del av utflyktens resekostnader!

Anders Nordberg
Ordförande,
Bymarkskyrkans lekmanakår

VÄLKOMMEN DU MEDLEM I LEKMANNAFÖRBUNDET ATT
OCKSÅ BLI MEDLEM I NÄTVERKET VÄGEN.
SOM MEDLEM FÅR DU ETT BÖNE-BREV VARJE MÅNDAG! (se mer nedan)

Välkomna till Vägen-bönen måndagar kl. 21.00!

Nätverket Vägen bjuder in sina medlemmar att delta i en kort bön för Sverige och i bön knuten till såväl personliga som andra ämnen, måndagar kl. 21.00, plats: var du än befinner dig.

Som medlem i Nätverket Vägen får Du varje måndag ett böne-brev med en nyskriven bön av en präst eller diakon.

Nätverket Vägen, är ett nätverk baserat på Bibeln som Guds Ord, med fokus på Svenska Kyrkan, men där alla bibeltroende kristna som stöder Vägens inriktning är välkomna. Vägen grundades på initiativ av Carl-Eric Sahlberg med ambitionen att samla kyrkans folk till bön i en kyrka som backar.

Vägens vision och syfte är:

- att vara ett nätverk för kontakter mellan aktiva i Svenska Kyrkan; enskilda, organisationer och rörelser med tydlig förankring i Bibeln
- att verka för inbördes stöd bland dessa och för lokal och regional gemenskap
- att utgöra ett bönenätverk inom Svenska Kyrkan, som genom gemensam och enskild bön och förbön verkar för Guds Rikes tillväxt i Sverige
- att stödja mission i Sverige, grundad på evangeliet om Jesus Kristus som Herre, och med den Helige Andes hjälp verka för en folkväckelse i landet
- att verka för en reformation av Svenska Kyrkan mot ökad bibeltrohet
- att samla medlemmar och sympatisörer till årliga regionala och nationella nätverks- och bönedagar

Medlemskap

- Var och en som bejakar Vägens värderingar enligt ovan kan vara medlem. Vägen utgörs av en grupp människor, ett nätverk, som har sin organisatoriska bas hos Stiftelsen bibelskolan.com.
- Två former av medlemskap finns: passivt och aktivt, där Passivt medlemskap innebär att man endast tar emot information från Vägen och att man kan skriva till Vägens epost, och Aktivt medlemskap innebär att man har tillgång till alla gruppens kontaktuppgifter. För att bli aktiv medlem krävs särskild prövning. Alla är välkomna oavsett ämbetssyn.
- Medlemsavgift utgår ej, men frivilliga bidrag uppmuntras.
- För att bli medlem gör du följande: Gå in på www.vagen.nu, skrolla ner till GÅ MED och klicka på bli "jag vill gå medknappen", välj Passivt medlemskap (eller Aktivt medlemskap

om du vill det) och skriv in namn och epost-adress (gärna också postnummer och mobilnummer, men det är frivilligt).

- PS. Nätverket Vägen uppmuntrar sina medlemmar att också bli eller kvarstå som medlemmar i Svenska kyrkans lekmannaförbund, detta eftersom vi i allt väsentligt delar bibelsyn och värderingar.

*Anders Åström, Nätverket Vägen
Anders Nordberg, Svenska Kyrkans lekmannaförbund*

Vägendagen i Hallsberg 10 september 2022

Plats: Församlingshemmet i Hallsberg, Kyrkogatan 1
Tid: 13.00 – 19.30 (cirkatider)

Program:

- 13.00 - Samling med bön och lovsång
- Information om nätverket Vägen (ordf Lars Sahlin)
 - Samtal och frågestund, Elisabeth Sandlund med gäst
 - Samtal med frågor om Svenska Kyrkans framtid och Vägens roll.

Lovsång, Edward Thomas leder

Carl-Erik Sahlbergs nio punkter för församlingstillväxt (S:ta Clara-prästen Nils Lidskog), avslutas med bön.

17.00 Middag

18.00-19.30 Kvällsmöte/gudstjänst med predikan,
Lars Sahlin leder mötet, möjlighet till förbön

Anmälan på info@vagen.me.
Kostnad 150 kr för middag och kaffe
(reservation för ändringar)

VÄLKOMNA!

Ledningsgruppen för nätverket Vägen

www.vagen.nu

FÖRBUNDSBUTIKEN!

Blockljus 70 kr
Glasblock 195 kr
Standar 125 kr. Stång till standar 125 kr

Förbundsmärke med klack
25 kr/st

Gult paraply med logga
165 kr/st

BÖCKER

Alla Tiders Bok

"Alla Tiders Bok" - tre samtals- och studieböcker med nytryck av "Vägen väntar" samt av Carl-Axel Axelsson böcker "Gud blev människa - en läsning av Johannesevangeliet" och "Bry dig!" finns att köpa för 85:-/bok.

24 andakter av
Carl-Axel Axelsson - 35:-/häfte.

Minnessaker från Förbundets hundraårsjubileum!

Mugg med logga och årtal (tål att diskas i diskmaskin)
50 kr/st

Kassar med långa och korta handtag, logga och årtal
50 kr/st

Magneter med logga och årtal samt magneter med Uppsala domkyrka och logga
20 kr/st

Dessa saker finns i Förbundsbutiken för beställning.

Berit Olsson, Rausvägen 57, 253 74 HELSINGBORG, tel. 042-293933
Gert Råvik, tel. 0730-355689, gertravik2@gmail.com
OBS! Använd BG 5591-3321 för betalning, det gamla PG-numret gäller inte längre.

Välkommen till

Riksårsmöte 2022

på Åh stifts- och konferensgård 5-6 augusti 2022

Tema:

*Kom till mig, alla ni som arbetar och är tyngda av bördor,
så ska jag ge er vila.*

Riksårsmötet är Lekmannaförbundets högsta beslutande organ. Vid årsmötet beslutas bl a om:

- Ekonomi
- Stadgar
- Förbundets inriktning

Ett riksårsmöte erbjuder dessutom

- Fördjupande undervisning
- Goda samtal
- Övriga aktiviteter
- God mat
- Mysiga fikastunder
- Fantastisk natur

Välkommen att dela gemenskapen!

Bilder från Åh stifts- och konferensgård: Huvudbyggnaden, badplatsen och Åh kyrka.

Riksårsmöte 2022

på Åh stifts- och konferensgård 5-6 augusti 2022

PROGRAM

Fredag 5 augusti

- 09.00 Mötesbyrån öppnar
- 09.00 Förmiddagskaffe vid ankomst
- 11.00 Öppningsceremoni i Åh kyrka (Tal, Musik, Psalmer mm):
Förbundsordf. Anders Nordberg, Stiftsförbundets ordf. Meikel Ganebratt m fl
- 12.00 Lunch, Huvudbyggnaden
- 13.00 Riksårsmötets förhandlingar
- 15.00 Eftermiddagskaffe
- 15.45 **Kom - Du är efterfrågad av Gud**, Anders Sjöberg, präst och bibellärare
- 16.30 Rast
- 16.45 **till mig - Riktningen är tydlig**
- 17.30 Middag, Huvudbyggnaden
- 19.00 Gemenskapskväll, Överraskningarnas afton!
- 21.00 Aftonbön: Vila för själen, *Fam Åström*
- 21.30 Kvällsfika, Huvudbyggnaden

Lördag 6 augusti

- 07.30-08.30 Frukost
- 08.30 Mötesbyrån öppnar
- 09.00 Morgonmässa i Åh kyrka
- 10.30 **alla ni som arbetar och är tyngda av bördor - Utmaningen är ärlighet**, Anders Sjöberg
- 12.00 Lunch
- 13.00 **så ska jag ge er vila - Målet är frid**, Anders Sjöberg
- 14.30 Avslutningsfika med tårta

Riksårsmöte 2022

på Åh stifts- och konferensgård 5-6 augusti 2022

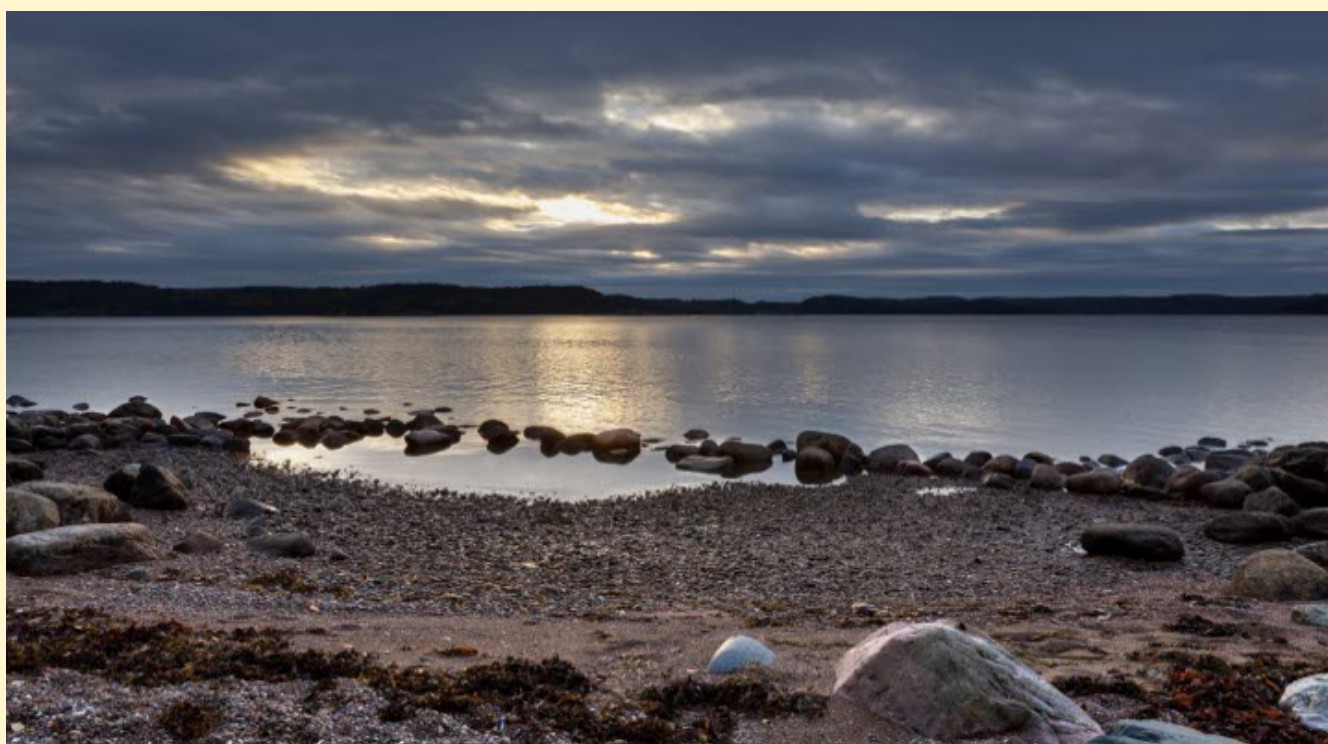

Bo vid havet

På Åh Stiftsgård bor du vackert vid Bohusläns kust. Naturen är fantastisk och inbjuder till flera utomhusaktiviteter såsom vackra promenader och vandringar längs närliggande leder. Åh har även sin egna badplats med tillhörande brygga där du med fördel kan njuta av ett salt dopp. Välj mellan hotellrum eller vandrarhemsstandard - oavsett vad du väljer kommer du få en härlig vistelse på Åh.

Rofylld konferens

Med naturen utanför är det lätt att samla tankarna och fatta kloka beslut på Åh. Kombinationen av vacker miljö, god mat och bekväma rum hjälper till att få igång kreativiteten i gruppen. Åh Stifts- och konferensgård har lång erfarenhet av konferenser och möten och flera olika konferens- och möteslokaler att erbjuda, allt från det lilla rummet för bara några få deltagare till den vackra kyrkan med plats för upp till 330 deltagare.

Riksårsmöte 2022

på Åh stifts- och konferensgård 5-6 augusti 2022

Anmälningsblankett

Fyll i blanketten (var god texta) och sänd anmälan senast den 15 juli till:

Anders Åström

Ödenäs Östergården 327

441 95 Alingsås

eller via E-post till: astrom.anders@gmail.com

Namn 1:

Om du ingår i förbundsstyrelsen, är stiftsombud eller kårombud, markera i så fall nedan.

☐ Förbundsstyrelsen

☐ Stiftsombud

☐ Kårombud

Namn 2:

Om du ingår i förbundsstyrelsen, är stiftsombud eller kårombud, markera i så fall nedan.

☐ Förbundsstyrelsen

☐ Stiftsombud

☐ Kårombud

Adress:

Postnummer: Ort:

Tel:

Mail:

Riksmötesavgiften är 700:- per person inkl samtliga måltider och ska betalas när du skickar din anmälan.

Betala till: Svenska Kyrkans Lekmannaförbunds bankgiro: 5591-3321

Kostnaden för logi betalas vid ankomsten direkt till Åh stifts- och konferensgård.

Sista anmälningsdag är den 15 juli.

I avgiften ingår samtliga måltider enligt programmet.

Anmälan är bindande och avgiften återbetalas ej vid återbud.

Undantag vid sjukdom mot läkarintyg.

Riksårsmöte 2022

på Åh stifts- och konferensgård 5-6 augusti 2022

Anmälningssblankett

OBS! På grund av uteblivna anslag kommer riksårsmötet att hållas under två dagar (fredag-lördag) istället för tre dagar. Vi är övertygade om att det ändå kommer att bli ett par riktigt fina och innehållsrika dagar.

Kryssa för önskade alternativ nedan.

☐ Jag önskar delta vid fredagens lunch

Jag/vi önskar logi följande nätter

☐ Natten mellan tors - fre (4/8)

☐ Natten mellan fre - lör (5/8)

Logi alternativ:

Hotellstandard (begränsat antal)

☐ Enkelrum 931 kr/natt

☐ Tvåbäddsrums 618 kr/person och natt

Enklare standard med delad dusch och toalett i korridor men med rinnande varmt och kallt vatten och handfat på alla rum.

☐ Enkelrum 713 kr/natt

☐ Tvåbäddsrums 428 kr/person och natt

Dagbesökare

☐ Fredag (alla måltider ingår) 350 kr

☐ Lördag (alla måltider ingår) 250 kr

Övrigt

☐ Jag är allergiker - allergisk mot

☐ Jag önskar handikapprum (OBS ev extrakostnad)

☐ Önskemål om specialkost

Mötesdeltagare utan särskild uppgift inom lekmanaförbundet

Resekostnader, deltagaravgift och logikostnader betalas av mötesdeltagaren – deltagaravgift om 700:- i samband med anmälan.

Mötesdeltagare med särskild uppgift som stifts- eller kårombud

1. Resekostnader betalas upp till 500 kr av den kår eller det stiftsförbund som ombudet företräder avseende faktiska resekostnader enligt billigaste färdssätt. Riksförbundet betalar den del av faktiska resekostnader som enligt billigaste färdssätt överstiger 500 kr.
2. Årsmötesavgift om 700 kr per anmäld deltagare betalas in i samband med anmälan om deltagande med rätt till ersättning från det stiftsförbund eller den kår som ombudet företräder.
3. Logikostnader för ombud betalas av den kår eller det stiftsförbund som företräds av ombudet, inte av Riksförbundet.

Mötesdeltagare tillhörande förbundsstyrelsens ordinarie ledamöter och inbytt ersättare samt valberedningens ordförande och revisorer

1. Resekostnader t.o.r. billigaste färdssätt betalas av förbundet.
2. Årsmötes- deltagaravgift: om 700 kr betalas av förbundet.
3. Logi (1 natt – enklare standard) betalas av förbundet.

Avvikelse från ovan får ske endast efter samtal med och godkännande av Lekmanaförbundets förbundskassör.

Johan Olof Wallin

1779 – 1839

Skapare av 1819 års psalmbok, psalmförfattare, skald, diktare, domprost, pastor primarius, akademiledamot, teologie doktor och ärkebiskop

Del VI

Om Johan Olof Wallin har sagts att det var mannen med den välvande blicken, den djupa orgelstämman och mannen som ur armodets djup bekläddes med Svenska kyrkans högsta värdighet nästan endast för att bära denna värdighet såsom dödsdräkt, ack så betydelsefull i vårt fosterlands kyrkliga hävder.

Johan Olof Wallin har skapat det närmsta andliga skaldeverk, som den protestantiska kristenheten äger och likväl har mot hans åsikter och hans verksamhet skarpa omdömen uppstått och varit gällande. I föregående tidskrifter, Lekman i Kyrkan nr 1, 2, 3 och 4 -2021 samt nr 1-2022 har vi följt Johan Olof Wallin dels genom några nedslag under hans barndoms- och studieår fram till och med hans prästvigning den 18 juni 1806, dels genom Johan Olofs väg till Parnassen med tjänsteutövning vid Krigsakademin på Karlberg, med ett uttalat motstånd mot Napoleon Bonaparte och motstånd mot alliansen mellan Danmark och Frankrike, med sorg över förlusten av Finland till Ryssland 1809 dels ock med tjänstgöring som kyrkoherde i Solna och som ledamot i Svenska Akademien samt med ett stundtals prövösamt äktenskap därtill med ansvar för undervisning och skolning av prins Oscar, son till kung Karl XIV Johan, samt med uppdrag och

vigning till kyrkoherde i Adolf Fredrik, vigning till domprost i Västerås och till Pastor primarius samt inte minst med ett långt och enträget arbete med 1819 års psalmbok.

Mannen med det dubbla ansiktet

Johan Olof blev under sina år i Stockholm inte bara en **institution** utan också en **legend** med en legends inslag av både sanning och dess motsats. I en av nekrologerna efter hans död kunde man läsa att den uppmärksamme betraktaren vid åsynen av honom *"ibland tyckte sig ställd inför den demoniska anblicken av ett dubbelt anlete"*.

Livet ut följdes och pinades Johan Olof av människors **misstanke** att han var oärlig. Johan Olofs **dubbla väsen** återkommer i olika sammanhang inte minst genom **Fredrika Bremer**, som ansågs vara en skarpsynt iakttagerska. Hon skrev julaftonen 1837 till sin vän Per Böklin, att Johan Olof *"representerar kraft, men utan harmoni. Gång och rörelser är utan all värdighet."* Johan Olofs mjuka tjänargestalt bildar en underlig kontrast med huvudets kraftfulla karaktär, i vars panna tycks bo orden: **'Jag vill härska!'** I Johan Olofs ögon bor en rik men ej lugnad själ; så även i rösten; den är full av makt, där är åskor. Där är även sommarvindar, glädje, tårar, kärlek och hat, - allt! Man

kunde älska honom, än mer frukta honom. Det finns en väg till hans hjärta då människan i honom är starkare än despoten. Kristendomen har lagt verklig ödmjukhet i denna dystra vilja. Men dessa principer strider alltså och segra ömsom. Gud vet om de här i honom sluta fred." Det är omvittnat att Johan Olof hade en utpräglad förmåga att både attrahera människor och stöta dem ifrån sig. Esaias Tegnér's brev till biskopinnan Faxé (1826) är inte vackert. För Tegnér saknade Johan Olof, trots sin 'genealogiska överlägsenhet' öppen redlighet. Till slut fanns bara tomhet kvar i hjärtat. Även Erik Gustaf Geijer talade om kontrasterna hos Johan Olof. Han satte det "praktfulla", stränga, bjudande emot det milda, ljuva, "den stränga blicken" emot en nästan svärmisk ljuvhet", sarkasm emot blyghet. Som tidigare antytts förmådde eller orkade hans hustru inte ge honom det känslomässiga stöd, som han så väl behövde och som han väl åsyftade, när han i sin av Fredrika Bremer kritiserade predikan om "Kvinnans ädla och stilla kallelse" talade om hennes skönaste kännetecken: "När hon försonar honom (mannen) med hårda öden och orättvisa människor, lugnar striden i hans inre, hjälper att uppbära bördorna eller muntrar honom därunder." Det var inte lätt att motsvara sådana krav. **Sanningen i deras förhållande till varan-**

dra var väl helt enkelt, att två sjuka människor bundits vid varandra i ett äktenskap, som från början saknade möjlighet att bli en kraftkälla för någon av dem.

I Johan Olofs brev möter vi en serie av uttalanden om hustruns (Anna-Marias) tillstånd vid olika tidpunkter, vemodiga och trötta, ibland förtvivlade men aldrig präglade av mot hustrun personligen riktad bitterhet. Till sin läggning framträdde hon från början som ängslig och orolig (jfr. tiden i Västerås). Man kan anta att Anna-Maria som enda dotter i ett förmöget hem även var ganska bortskämd. I ett brev till en nybliven änka säger Johan Olof 1816, att hans hustru *"blivit uppskrämd av ryktet om en smittosam sjukdom"* och att Johan Olof förvägrades besöka familjen. Längre fram i livet tog han sannolikt inte några sådana hänsyn. Under **koleraepidemien 1834** vistades Anna-Maria i Dalarna. När Johan Olof samma år stod på förslag till biskopsämbetet i Karlstad, men avböjde en utnämning, motiverade han detta bl a med att *"hustruns sjuka och svårmodiga lynne skulle förvärras, om hon kommer så långt bort från de sina"*. I ett brev med anknytning till relationen med hustrun Anna-Maria förklarade Johan Olof att han då inte visste vilket beslut som skulle vara rätt beslut – äktenskapsskillnad eller inte – och Johan Olof uttalade *"Gud give mig ljus och styrka!"* I ett under sommaren avsänt brev 1833 talar han om sin hustrus "nervsvaghet". Kung Karl XIV Johan var definitivt emot en separation. En förtroendefull uppgörelse mellan kung Karl XIV Johan och Johan Olof fick Johan Olof att avstå från att ta ett steg, som skulle ha väckt stor anstöt. Det är troligt att Johan Olof senare var tacksam för att han hindrats från att ta ett steg, som han med stor säkerhet skulle ha ångrat.

Makarna Wallin fick 1816 ta hand om en brorson till Johan Olof då Johan Olofs broder samma år avlidit under en arbetskommendering till och vid Göta kanal. Det är inte säkert att Johan Olofs familj erbjöd brorsonen (Carl Oscar) en lämplig uppväxtmiljö. **Enligt Johan Olof saknade brorsonen inte begåvning men hade fallenhet för att vara lättsinnig och kavaljerisk.** Studierna ledde inte till något resultat och brorsonen skrevs då in vid Svea artilleriregemente där han 1831 blev underlöjtnant. Efter en skandalös händelse som negativt påverkade rege-

Johan Olof Wallin, Frans Michael Franzén (biskop), Jöns Jakob Berzelius (kemist), Erik Gustaf Geijer (historiker) and Esaias Tegnér (biskop).

mentets anseende tvingades brorsonen begära avsked för att år 1835 avresa till Finland där han tog värvning och senare slutade sina dagar som överste i ryska fältartilleriet.

Johan Olofs dikt *Fadersrådet* publicerades 1836 i *"Läsning för folket"* och har troligen skrivits för brorsonen, kanske som en avskedshälsning. Diktens på en gång allvarliga och kärleksfulla råd – **se upp med lustan och världen och skyll inte på ödet** – låter läsaren ana, hur tungt Johan Olof tog katastrofen. Även om Johan Olof ännu 1839 sände brorsonen pengar är det ovisst om han i övrigt uppehöll någon kontakt med honom. Johan Olofs hustru, Anna-Maria, var honom däremot alltid varmt tillgiven. Efter Anna-Marias död 1866 besökte Carl Oskar Stockholm och gästade då kvarlevande släktingar. Carl Oscar hade en son som blev general i rysk tjänst och som under revolutionen dödades av en rå soldathop utan befäl i Viborg, när han med sabeln i hand försökte skydda några överfallna kvinnor.

I Johan Olofs och Anna-Marias hem fanns också två flickor, döttrar till Johan Olofs syster Beata Charlotta i hennes äktenskap med kommissionslantmätaren Gustaf Per Wikander. Flickornas namn var Margareta (Greta) född 1811 och Anne Marie född 1821. Vid Gustaf Per Wikanders död 1828 upptogs Greta

och Anne Marie som egna barn av makarna Johan Olof och Anna Maria och flickorna fick även de släktnamnet Wallin. Den äldre av flickorna, Greta, gifte sig 1831 med dåvarande löjtnanten, sedermera majoren Bror Anton Ström vid Dalaregementet. Det unga paret bodde på Morbygden utanför Falun, och Johan Olof hann under de närmaste åren också uppleva deras barn.

De två fosterdöttrarna tycks särskilt under Johan Olofs senaste år ha varit en källa till glädje. Johan Olof nämner dem då och då i sina brev, och de var i Johan Olofs tankar ännu under hans sista sjukdom, då han talade om hur han burit dem som små på armen. Sommartid gästade han vid fler tillfällen Morbygden. Johan Olof var i hög grad barnkär. Från Stockholm stod han gärna till tjänst med inköp av klädespersedlar, leksaker och lämpliga böcker för de yngsta i Morbygden. Det är omvitnat, hur hans drag kunde ljusna, när han stundtals var tillsammans med barn. Den 1826 födda Eva Kvarnström, gift Ramsay, vars föräldrar hörde till familjens nära umgänge, erinrade sig ännu vid 90 års ålder "farbror Wallin" både från kyrkan och från hemmet. När den lilla gästen visat sin skicklighet att utantill läsa någon av hans psalmer, *"vankades en kyss och en klapp och någon gång t o m en karamell som belöning"*. Johan Olof lyfte gärna upp hennes lille bror i sitt knä och lät honom leka

med sin stora ordenskraschan. Johan Olof var outtröttlig i att hitta på "roligheter". *"Gala som en tupp och ryta som ett lejon lyckades han bäst med"*. Även som gammal kom hon ihåg den egendomliga motsättningen mellan hans skämt och det allvarliga, dystra ansiktet.

När Johan Olof med sin depressiva läggning kommit ur en sådan depressiv period såg han åter med normalitet mera nyktert på tillvaron och var klarsynt nog att beteckna sitt tidigare tillstånd som sjukdom. I ett 1827 skrivet nyårsbrev till C P Hagberg gör han ett intressant uttalande efter det att han önskat sin vän allt gott för det kommande året, däribland förmågan att inte finna *"svårigheterna för svåra, människorna för elaka och goda sakers utgång mäktiga problematisk"*, genom att framföra att han själv haft *"samma sjukdomsanlag"* men kommit till rätta med dem *"genom tålmodets brunnskur och andra oskyldigt hårdande medel, såsom skratt, förakt (tyst nämligen) och ömkan över respektive dumheter men särdeles genom ett glatt hopp, att då jag gör vad jag kan, så gör vår Herre resten"*. Han underströk också *"den på erfarenhet stödda klokhetsmaximen, att ju mindre man tar humör över uselheterna desto obetydligare bli de och desto lättare besegrar de."*

Johan Olof har sällan gjort ett så avslöjande uttalande om sitt tillstånd, vilket i hans mörkaste stunder blev till en känsla av total meningslöshet, som i ett brev till Tegnér från 1835: *"Det fysiska onda, som bråkar i mitt bröst, lämnar mig sällan någon rast, och många, nästan alla, för jorden svikna förhoppningar, på vilka jag nog mycket fäst mig gör min själ olustig eller sjukligt likgiltig för livets både behag och åligganden. Det är som om jag här ej hade mera att göra."* Johan Olof var inte sällan gravt överansträngd.

När han talade om hur han använt det tysta föraktet och löjet som ett medel för att återvinna den andliga balansen, visar detta, hur nära han varit att hamna i en ond cirkel, ur vars kretslopp det inte funnits någon möjlighet att bli befriad.

Tack vare Johan Olofs hyllningssång *"Canticum corybanticum ... Clas på Hörnicum"* och avskedssång till gamle Lindblom lär Johan Olof ha återfått det förtroende hos ärkebiskopen, som han under riksdagen 1815 hade förlorat genom sitt bryska framträdande i den ak-

tuella bibelöversättningsfrågan. I goda vänners lag, där han kunde känna sig ogenerad, fortsatte Johan Olof livet ut att ägna sig åt denna genre. Om han inte själv orkade skratta ville han vid motsvarande tillfällen åtminstone höra andra skratta. Några hos den bullrande och från Finland stammande vännen, **presidenten Gabriel Poppius**, sjungna kupletter ger exempel på hans skämtlynn och förmåga att karikera.

Även hans biljetter till vännen **Bernhard von Beskow** visar ett raljerande, som onekligen ibland verkar mer bondskt än salongsfäigt. Bland Johan Olofs vänner hade man intryck av att det endast var tiden eller en plötslig dramatisk förändring av den tillvarons totala tomhet, som han så intensivt upplevde, som kunde hjälpa honom att återvinna friden i sin själ. Denna bakgrund var skäl till att Johan Olof ofta planerade att fly bort från sin upphöjda och ansvarsfyllda ställning. Under tiden som pastor primarius återvände han på ett allvarligt sätt till tanken att lämna Stockholm och söka sig till en tjänst långt borta från huvudstaden, gärna i den efterlängtrade hembygden. Han satte såväl statssekreterare Hartmansdorffs som kung Karl XIV Johans tålmod på prov. Å andra sidan värderade dessa bägge Johan Olof i så hög grad att de översåg med hans med jämna mellanrum återkommande flyktplaner. Stationer i denna rad av flyttningsprojekt var Hedemora och Leksand 1832, Köping 1832-33, Stora Tuna efter Malmströms död 1834, Västerås och särskilt Sala under samma år. **Vanligen ångrade sig Johan Olof i sista stund.** Under våren 1833 umgicks han med tanken att vistas utomlands under ett halvt år, dock ej i Karlsbad utan hellre isödra Frankrike och Italien (för att söka bot för sitt "arma vänstra bröst, som länge svidit. Han tillade nästan alltid att han var obeslutsam med fokus på tillvaro i hembygden. Ännu i början av juli 1833 talade han i ett brev till sin måg om en resa längs västkusten till badinrättningar, *"så länge jag finner varje ställe någorlunda trevligt"*. Därefter skriver Johan Olof om Köpenhamn och att han där skulle kunna konsultera berömda läkare samt därefter möjligen Lübeck, Hamburg, Berlin etc. Denna resa blev den längsta som Johan Olof företog under sitt liv. Den dåvarande **universitetsbibliotikarien Henrik Reuter Dahl** stötte oförmodat samman med de två resenärerna, Johan Olof och **rådman U R Rinman** när de gjorde ett

besök i Lunds domkyrka. Reuter Dahl har senare beskrivit hur Johan Olof vid detta tillfälle tedde sig. *"Det var en kortväxt, något undersätsig man med grått, i fullt stötande ansikte, och mörka, djupt lig-gande, dystra ögon. Klädd i grå pantalonger, brun bonjour, svart halsduk, grön saffiansmössa"*. Han *"ville av ingen vara känd, nästan med ingen tala och intet se eller höra."* Redan genom sin klädselpoängterade han sin önskan att vara helt anonym, och endast motvilligt gick han med på att Reuter Dahl förde honom till **biskop Faxe** som emellertid nu stod i begrepp att avresa från staden. Efter några timmars uppehåll i Lund fortsatte resenärerna mot Malmö, varifrån Johan Olof gjorde sin enda utlandsresa, ett kort besök i Köpenhamn, där han sökte upp **biskop J P Mynster**, som i många avseenden var hans danska motsvarighet både som kulturpersonlighet och genom sin betydelse som predikant. I detta sammanhang kan nämnas de biskopsstolar som han undan för undan tackade nej till, tredje förslagsrummet i Västerås 1825, första till Linköping 1833 och tredje till Karlstad 1834. Vad beträffar **Västerås** innebar placeringen utan tvekan en förödmjukelse. Johan Olof fick erfara att ingen är profet i sin fädernesstad. I **Linköping** avböjde han den av konungen erbjudna utnämningen på grund av *"sina krafters otillräcklighet"*, *"ohälsa och lidande"*. Vad **Karlstad** beträffar medförde Johan Olofs nekande, att valet måste göras om, eftersom varken Tegnér eller Geijer, som stod på detta märkliga förslag, ville lämna sina dittillsvarande tjänster.

Med åren började Johan Olof alltmer luta åt uppfattningen att det kunde vara bäst att lämna sin tjänst för att leva sina sista år som privatperson. På så sätt skulle han få tid och rum för att uteslutande ägna sig åt den nya **bibelöversättningen**, som han efter psalmbokens färdigställande 1819 alltid drömt om att få utföra. Johan Olof hade tidigt gått till angrepp mot en överdriven modernisering av Bibelns språk och med skärpa uttryckt sin förhoppning, att den 1773 tillsatta bibelkommissionen ej skulle tillåtas att *"profanera vårt gamla bibelspråk"*. Vid riksdagen 1815 kom det till en våldsam sammanstötning, som slutade med att både **Tingstadius** och den dåvarande biskopen, sedermera ärkebiskopen **Carl von Rosenstein**, blev Johan Olofs förblivande motståndare. Tingstadius förklarade några år senare, att *"ingenting*

ångrar jag av hela min levnad så mycket som det, att jag vid 1815 års riksdag ej prostituerade Johan Olof för hans dåliga kunskaper i filologien (textanalys och språkforskning)". På grund av alla mellankommande uppgifter, först i Västerås och sedan i Stockholm, kunde Johan Olof aldrig förverkliga sin dröm att själv göra en avgörande insats. Men tanken följde honom under åren.

I januari 1834 placerades han äntligen i den med snigelfart arbetande bibelkommissionen. Ärkebiskop von Rosenstein avled den 2 december 1836. Vid denna tidpunkt stod det inte klart vilken funktion Johan Olof skulle ha i arbetet inom kommissionen. Under den följande tiden ägnade Johan Olof mycken tid åt en översättning av de **johanneiska skrifterna**, som låg tryckta en månad före hans död. I förordet delger han de principer han följt. Han underströk bl a att ett ord i grundtexten ofta kan ha flera betydelser vilka i översättningen måste återges med olika uttryck. Hans betonande av det värdefulla i att en enda person har ansvaret för den språkliga överflyttningen, kan förstås av en tid som sett Herdegårds och Giertz översättningsarbeten. Någon absolut doktrinär syn på denna fråga hade han dock inte. Under sommaren 1837 försökte han förmå den sedermera biskopen i Härnösand, Franzén, att under kommande vintrar slå sig ner i Stockholm för att där syssla *"jämte mig med versionen av Nya Testamentet."*

Den auktoritet och uppskattning som Johan Olof åtnjöt i landet, framgår av den väldiga röstmajoritet, som han erhöll vid ärkebiskopsvalet. **Han fördes enhälligt upp på förslaget till ärkebiskop av samtliga 15 valkorporationer (samtliga konsistorier och ärkestiftets präster) Kung Karl XIV Johan önskade utnämna Johan Olof**, och han utsattes från många håll av en verklig övertalningskampanj. In i det sista tvekade han. Från olika håll insinuerades det att det endast var skrymteri och att han innerst inne inte önskade något högre än att bli utnämnd. Saken var inte så enkel. Om Johan Olof tidigare hade varit ängslig för nya arbetsbördor, borde hans fruktan nu vara än större. **Biskop af Wingård** som hade andra rummet på förslaget, åträdde ivrigt att bli utnämnd och stöddes av en ej obetydlig opinion. Af Wingård hade mer och mer framträtt som Johan Olofs motståndare i olika sammanhang och Johan Olof kunde med skäl vara orolig

för att Wingård t.ex. i riksdagen skulle bereda honom allvarliga svårigheter. I ett till kung Karl XIV Johan sällt P M framhöll han att båda hans medkandidater, Wingård och Franzén, var män med ovanligt höga kvalifikationer, var och en på sitt område.

Kung Karl XIV Johan stod emellertid fast vid sitt beslut att utnämna Johan Olof. Då Johan Olof efter en personlig övertalning som pågick från kl. 09.00 till 12.00 på natten äntligen gav vika, var det inte med lätt hjärta. När beslutet väl var fattat kände han dock en stor lättnad, som enligt vad han berättat för professor L G Rabenius i Uppsala, tog sig uttryck i orden: *"Nu går jag som Eders Majestät befäller, mot ett fientligt batteri, och det med muntra stormsteg."* Det var utan tvivel ett svar som behagade kungen. Det var tydligt att Johan Olof själv betraktade det slutliga avgörandet som ett tecken på Guds direkta ingripande. Johan Olof som utnämndes till ärkebiskop 1837 fick då förnyad arbetsglädje och förnyat livsmod som inte minst hans omgivning observerade omedelbart efter utnämningen. I ett brev till medkandidaten Franzén som skrivit och lyckönskat honom, ger han en märklig bild både av sin tidigare situation, som präglats av förtvivlan och dödslängtan, och så plötsligt av den himmelska rösten, en absolut visshet och, som ett hägrande framtidsmål, äntligen *"den inre friden"*.

"Ack min Bror! Vad vore jag i denna stund, om jag ej trodde och hoppades som Du? Jag har varit så betryckt, så nedsjunken, så sjuk till kropp och själ!

Jag som bad om döden och bad Gud förlåta bönen! Jag, som då bönen ej hördes, ville gömma mig undan världen i någon avlägsen landsförsamling, för att glömma och glömmas! Då.... Kom Herren och bröt av de syndiga tankarna. Han kom med hast och sade: 'Vak upp, du som sover!' Och i första häpenheten förekom mig röstens såsom åskans, vilken hotade att krossa mig, men jag hörde snart, att det var Han som fordom sade: 'Föd mina får – mina lamm! Säden är mycken – Äro ej tolv timmar om dagen, och därutöver har du kanske ännu kvar några, innan aftonen kommer, då ingen kan verka!'

Så har jag trott mig höra rösten av den store, gode Herden, och Gudilov! Jag är lugn och nöjd att gå i min Herres kall. Jag hade mycket bekymmer i mitt hjärta men hans röst glädde min själ. Nu tänker jag att göra så gott jag kan och förstår, vara vaksam, flitig, tålig och förtröstande. Frisk känner jag mig ock, så att jag på många år inte känt mig sådan. **Yttre glädje väntar jag ej mycken utan fast mer mycken vedermöda, många bekymmer, arga domar, strängt ansvar; men jag tänker med Guds hjälp leva för mina plikter, aldrig skjuta upp vad som genast kan och bör ske, hålla mig till vad jag efter mogen prövning och pålitliga råd finner rätt och gott vara – och då hoppas att den inre friden ej fattas mig."**

Den 14 april 1837, samma dag som Johan Olof undertecknade sitt brev till Franzén, publicerade tidningen **Minerva** en ledare, där den nye ärkebiskopen liknades vid **Sixtus V**, som använde krycka, *så länge han sökte Petri nycklar*. Då han väl funnit nycklarna, kastade han kryckan "såsom ej längre behövlig"! Många har sedan den tiden efterapat sättet av Johan Olofs lycksökeri!

Anders Nordberg

Källor:

Wikipedia: Johan Olof Wallin
Vem är den vän? Robert Murray,
VERBUM

Heliga Trefaldighets dag – Missionsdagen

Kristi kärleks vikarie

predikan av f.d. missionären i Japan, Arne Wikström, Oscars församling

I fredags var vi med på Grundenten – ett av våra barnbarn gick ut grundskolan. Sommarlovet stundar! Tänk vilken härlig tid! Vi – som i likhet med Pippi Långstrump – är så orättvist behandlade att vi inte har något sommarlov, vi minns nog ändå hur det var att ha sommarlov. Långt – nästan oändligt – kändes det i början av sommaren

Professor Berndt Gustafsson skrev en tid före sin död en dikt där han jämförde döden och evigheten med det sista stora sommarlovet: *Som att vakna första morgonen på sommarlovet.* Ja, med det perspektivet så har vi något att se fram emot. Men det är kanske inte så lätt alla gånger att gå i *dödens svåra skola* som Berndt Gustafsson formulerar det.

När det gäller skolan så vet jag inte riktigt vad som är lättast: att vara lärare eller elev. Jag har provat på båda. Det svåraste av allt är nog att vara lärarvikarie. Att rycka in när den ordinarie läraren inte kan jobba. Ofta på kort varsel. Utan förberedelser. Utan att kunna namnen på eleverna. Utan att kunna rutinerna. Ja, jag blir lätt svettig bara jag tänker på det. Sådana dagar lockar ofta fram ens sämsta sidor. För som vikarie testas man av eleverna. Jag minns själv när jag gick i skolan hur vi ”tog tillfället i akt” när vi hade någon stackars vikarie.

I skolan brukar det finnas en pärm med benämningen *Vikarieinstruktion*. I bästa fall är den uppdaterad och man kan få en del tips hur man skall bete sig. Det är sannerligen inte lätt att vara en vikarie.

Nu säger kyrkofadern Ambrosius att vi som kristna skulle vara *Kristi kärleks vikarie*. Den ordinarie läraren – Kristus – är borta för tillfället och vår uppgift är att vara i hans ställe. Det är inte lätt! Många gånger tycker vi nog att *Kristi kärleks vikarier* har gjort ett undermåligt arbete.

- Gå ut och gör alla folk till lärjungar! Det är den order vi har i dagens evangelietext. Det är inte lätt att komma undan. Många gånger blir vi provocerade

och tycker att vi har misslyckats med vår uppgift. Det är ju meningen att människor ska tycka att de blir påmind om Kristus när de möter oss. Att de har mött Jesus, att de har känt hans väldoft, när de har mött oss, Kristi kärleks vikarie.

Som tur är så kan vi alltid ha kontakt med Kristus och fråga om något kärvar till sig. *Jag är med er alla dagar till tidens slut.* Men jag är osäker på om det är bredbandsuppkoppling. Visserligen kan man komma fram i bön när och var som helst, 24-timmar om dygnet, men svaret kan dröja ibland. Ibland måste man tänka själv. Ibland är svaret: läs i instruktionen! Vad säger då vikarie-instruktionen? Ja, det står mycket i den. En del hinner likasom inte jobba så mycket utan ägnar bara tiden åt att läsa vikarieinstruktionen för att förstå den. Ibland blir man osams med andra vikarier om innebörden.

En grundregel som Jesus ger är: *Så som jag har älskat er skall också ni älska varandra.* (Jh 13 34) Andra regler som går i samma stil är: *Ge folket mat i rätt tid.* (Mt 24:45) *Slå inte era kolleger.* (Mt 24:49)

En annan grundregel som Jesus talar om för lärjungarna är: *Som Fadern har sänd mig sänder jag er.* (Jh 20:21) Här handlar det om sändning. I kyrkan gillar vi som bekant latin. Sändning har med ordet

"missio" att göra. Vi har det i ordet *missil* – något som sänds iväg. *Missionär* – utsänd. Missionär är att vara sänd med ett viktigt uppdrag.

Idag är det Missionsdagen och mission är så pass viktigt att det har fått bli en av Svenska kyrkans fyra hörnpelare:

- Gudstjänst
- Undervisning
- Diakoni
- Mission

Hur var det nu egentligen tänkt från början? Var det ett gäng professionella, väl utbildade specialister som Jesus gav sina sista instruktioner innan han återvände hem till sin Far? Bara några dagar senare så greps lärjungarna av myndigheterna. De hade stört den allmänna ordningen genom att bota en sjuk man. I Högsta domstolen var man förvånade över lärjungarna: de såg att de var *enkla och olärda män* (Apg 4:13) "*idiotes*" som det står i grundtexten. Men så kom de på förklaringen: *de påminde sig att de hade varit med Jesus*. Enkla och utbildade vikarier. Men de hade varit tillsammans med Jesus!

Aposteln berättar hur det var i början: "*Inte många var visa i världslig mening, inte många var mäktiga, inte många förnåmna. Men det som är dåraktigt för världen utvalde Gud för att låta de visa stå där med skam...*" I Kor 1:26-27

Paulus har en lång utläggning där han säger att Guds dårskap är visare än människors vishet. (1 Kor 1:25) Med all vår mänskliga briljans och intelligens så

räcker det ändå inte till – det är inte ett tillräckligt kriterium för att vara Kristi kärleks vikarie. Profeten säger: "*Icke genom någon människas styrka eller kraft skall det ske. Utan genom min Ande, säger Herren.*" (Sak 4:6; Sv ps 682)

Det viktigaste kriteriet är att ha kontakt med Gud. Jesus berättade i sitt avskedstal hur det ligger till. *Jag är vinstocken och ni är grenarna, så han. utan mig kan ni ingenting göra* (Jh 15:5) Bara i en livsförbindelse med Jesus Kristus kan vi få vara Kristi kärleks vikarie i denna värld.

Var ska jag börja? Var börjar missionsfältet? Missionsfältet börjar framför din stortå! Det är inte så långt bort men det sträcker sig långt: *Till jordens yttersta gräns*. Apg 1:8

Gud vill använda oss alla i sin mission. Han har skapat oss olika därför att det behövs olika redskap. Jesus lärde sig snickaryrket en gång i Nasaret. Han fortsätter på sätt och vis med det även nu. Guds tempel byggs upp och en dag ska det stå färdigt. Men han behöver olika redskap. Alla kan inte vara hammare. Tänk om det bara fanns sågar! **Vi är olika men alla behövs!** Körsångare, kaffekokare, kyrkvårdar och t.o.m. präster – om de bara hör vad högste chefen säger. Göte Strandsjö sjunger: *Jag kan inte vad du kan. Du kan inte vad jag kan. Men Gud har en uppgift som passar för mej och en annan som passar för dej.*

Och jag är med er alla dagar till tidens slut.

Sommarlovet

*Som att vakna första morgonen på sommarlovet,
nu bara så många flera
hemförlovade runt omkring,
miljarder och åter miljarder
människor, som sluppit ut ur
dödens svåra skola
och uppstått till evigt liv.*

*Jag vet, att många inte kan
tänka sig
evigheten som ständig
sysslolöshet,
men sommarlovet var för mig
minst av allt sysslolöshet.*

*Var finns den, som vill missunna
oss andra att inte behöva jätta
denna första morgon
på det slutliga sommarlovet
utan som vi vill få klänga i
himlastegen och härma
näktergalen,
klädda i skinande vita sommar-
kläder,
med buketter av gullvivor och
blå violer
(åtminstone i den svenska
avdelningen).*

*Vi kommer att ha god tid på oss,
så varför missunna någon enda
att spela harpa och sjunga
halleluja hela första dagen.*

Berndt Gustafsson

Bli gärna förbönshädder

I Bromölla pastorat så har vi en tradition av att en del av lekmannakårens medlemmar utgör förbönshäddar för församlingens konfirmander. Vi vet att de ca. 15 st. häddarna betyder mycket för konfirmanderna och deras ledare. Vi möter konfirmanderna i våra gudstjänster och de lär känna oss lite grand, samtidigt som de känner att vi tänker på dem och ber för dem. Detta stärker banden mellan församlingen och ungdomarna samtidigt som konfirmationsundervisningen blir mer hållbar och meningsfull. Vi brukar dessutom vara närvarande i kyrkan vid deras konfirmation. Förutom att det betyder mycket för konfirmander, ledare och föräldrar så är det en värdefull och uppskattad uppgift för oss i lekmannakåren. Det är en glädje att få lära känna ungdomarna och att få omsluta dem i bön och tankar. Vi vill gärna uppmåna fler kårer och församlingar tar till sig vårt initiativ.

Bromölla Pastorats Lekmannakår

”Jag har hört om en stad ovan molnen”

När de ryska donkosackernas kör 1947 kom på turné till Örebro åkte Lydia Lithell dit med sin familj.

Efteråt hemma vid symaskinen i Kumla, upplevde hon stark gudomlig närvaro och då kom plötsligt orden till en visa som hon hade hört kören sjunga. Hon hade inget skrivpapper framför sig, så en papperspåse var det enda hon fick tag på, och på den skrev hon:

*Jag har hört om en stad ovan molnen,
ovan jordiska, dimhöljda länder.
Jag har hört om dess solljusa stränder,
och en gång, tänk en gång, är jag där.*

Lydia Lithell var baptist och mycket aktiv i Ebenezerförsamlingen i Kumla. Där ledde hon strängmusiken och startade en flickkör. På 1950-talet ville hon fördjupa sin musikaliska kompetens och tog lektioner av organisten i Kumla församling. Hon blev själv kantor, och spelade på söndagarna i sin församling. Särskilt på sommarmötena brukade hon ackompanjera sin make Daniel Lithell som också var mycket musikalisk och gärna sjöng solo. Annars var han direktör inom den charkuterifirma som hans fader byggt upp i stort format. Under Daniel Lithells ledning startades korvfabriken i näringska Sköllersta, i ett tidigare slakteri. Han var även först i Sverige med att utveckla idén med en kedja av korvkiosker. För den här idén utlyste han en tävling om vad snabbmatskedjan skulle heta. Då vann namnet på prins Gustaf Adolfs hustru, den nuvarande kungens mor, och korvkioskerna fick namnet Sibylla.

Lydia Lithells ord om den himmelska staden har tröstat många sörjande. Längre var det den oftast valda solosången på begravningar i Sverige. Det har förändrats eftersom utbudet idag är mycket stort. Trösten i sången finns kvar. Det verkar vara så att trösten kommer från den starka bilden av den vackra staden där vi får leva när vi dör. Det är en tydlig föreställning om evigheten hos Gud som sången förmedlar med ett språk som är lätt att ta till sitt hjärta. Den himmelska staden är främst hämtad från Uppenbarelseboken, Bibelns sista och yngsta bok. Den beskriver hur Jesu lärjunge Johannes får en uppenbarelse med en rad starka och halsbrytande scener som närmast liknar en lång mardröm. Allt det outhärdliga slutar i stor frid när Kristus och Lammet möter i den himmelska staden. Då är det onda besegrat. I Uppenbarelseboken kallas staden för det himmelska Jerusalem.

Trösten i sången beror på Lydia Lithells text och ordens djupa förankring i Bibeln. Trösten beror också på musiken, och särskilt när donkosackerna sjunger sången med sina djupa basröster blir många påverkade av tonernas enkla skönhet. Donkosackerna har sitt namn från floden Don. Den rinner ut i Svarta havet, långt österut i Ukraina. Där i deltat ligger Jungfru Marias stad Mariupol, och regionen/oblasten heter Donetsk. Båda namnen har varit aktuella under 2022 på grund av det ryska anfallet och allt det fasansfulla som hänt där.

Donkosackernas historia är kantad av krig och hårda tider. De har fungerat som en slags extraarmé som Rysslands härskare kallat in i riktigt svåra lägen. Under Stalinterroren råkade de illa ut och upplevde svår förföljelse, anklagade för samarbete med fascisterna. ”Stilla flyter Don” heter en roman i fyra delar, som är skriven av Michael Sjolochtov. Där skildrar han med inlevelse donkosackerna under 1900-talets första hälft då mycket av deras gamla kultur slogs sönder och deras tillvaro förändrades. 1965 tilldelades Sjolochtov Nobelpriset i litteratur.

På senare år har donkosackerna på nytt släppts in i värmen hos statsledningen. Under 2000-talet har president Putin visat dem välvilja och tagit upp förhandlingar om deras självständighet. Traditionellt är de lojala med den rysk-ortodoxa kyrkan, och i nuläget omfattar deras lojalitet även president Putin. Han har använt dem som specialstyrkor i sina senaste krig. Bland civilbefolkningen väcker donkosackerna rädsla hos många.

Nu som förr är de fruktade för sina militära insatser.

Berättelsen om Lydia Lithell och donkosackerna säger något om hur besynnerligt komplicerat det är med livet i världen. Donkosackerna kan sjunga himmelskt vackert och inspirera en hemmafru på Närkeslätten. Samtidigt kan donkosackerna vara brutala soldater och redskap i storpolitiken. Så komplex och trasig är vår värld. I korta sekvenser hör vi musiken från staden ovan molnen, liksom vi i glimtar upplever skimret från Guds evighet. Evigheten bryter in i denna världens oro. Därför tror jag det är viktigt att ta vara på de himmelska tonerna och att vara uppmärksam när skimret från evigheten visar sig.

Något tempel såg jag inte i staden, ty Herren Gud, allhärskaren, är dess tempel, han och Lammet. Och staden behövde varken sol eller måne för att få ljus, ty Guds härlighet lyser över den, och Lammet är dess lampa, och folken skall leva i detta ljus.

Och han visade mig en flod med livets vatten, klar som kristall, som rann från Guds och Lammets tron. Mitt på den stora gatan, med floden på ömse sidor, stod

livets träd, som bär frukt tolv gånger om året och ger sin skörd varje månad, och trädens blad är läkemedel för folken. Och ingen förbannelse skall finnas mer. Guds och Lammets tron skall stå i staden, och hans tjänare ska tjäna honom. De skall se hans ansikte, och de skall bära hans namn på sin panna. Och det skall inte mer bli natt, och ingen behöver längre ljus från någon lampa eller solens

ljus, ty Herren Gud skall lysa över dem. Och de skall vara kungar i evigheters evighet.

Uppenbarelseboken 21: 22-24; 22: 1-5

Mikael Mogren
Biskop
Västerås stift

Samma himmel.
Samma rättigheter.
Verkligheten ser olika ut.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

SWISHA DIN GÅVA TILL
900 1223
svenskakyrkan.se/fastekampanjen

act
Svenska kyrkan